

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

Překladová tvorba Stanislava Komárka - analýza a charakteristika
Translation work by Stanislav Komárek - analysis and characteristics

VYPRACOVALA: Bc. Tamara Čedroňová
VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Ph.D. Jan Jeništa

2021

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 1. 5. 2021

podpis

Děkuji Mgr. Janu Jenišтови, PhD., za zodpovědné vedení práce, konzultace, cenné rady a připomínky, které mi během psaní diplomové práce poskytl. Dále děkuji panu Stanislavu Komárkovi za vstřícné jednání, ochotu a poskytnutí rozhovoru.

podpis

OBSAH

1. PŘEKLAD A STRUČNÉ VYMEZENÍ POJMŮ.....	3
1. 1. Překladačský proces	3
1. 2. Oficiální – profesionální překlad	4
1. 3. Fenomén amatérského překladu.....	4
1. 3. 1. <i>Fan translation</i>	5
1. 3. 2. <i>Neautorizovaný překlad</i>	5
1. 4. Vztah mezi amatérským překladem a oficiální cestou překladu	6
2. FANTASY LITERATURA.....	8
2. 1. Stručný popis žánru fantasy	8
2. 2. 1. <i>Stručný popis žánru science fiction</i>	8
2. 2. Čeští autoři fantasy literatury.....	9
2. 3. Česká fantasy literatura ve světě	12
2. 4. Česká fantasy literatura v Polsku	14
2. 5. Polská fantasy literatura v Česku	14
2. 5. 1. <i>Andrzej Sapkowski</i>	17
2. 5. 1. 1. <i>Sága o zaklínači</i> – údaje o díle a stručný popis děje.....	20
3. KOMENTÁŘE K PŘEKLADU FANTASY OD SOUČASNÝCH ČESKÝCH PŘEKLADATELŮ FANTASY LITERATURY	23
3. 1. Roman Tilcer.....	24
3. 2. Pavel Weigel	25
3. 3. Martina Knápková	26
3. 4. Robert Pilch.....	28
3. 5. Veronika Volhejnová	29
3. 6. Milan Pohl	30

3. 7. Robert Tschorn.....	32
3. 8. Shrnutí komentářů	33
4. STANISLAV KOMÁREK	34
4. 1. Život a tvorba.....	34
4. 3. Stanislav Komárek – vývoj od amatérských začátků až k současné profesionální překladatelské praxi	35
4. 4. Komentář Stanislava Komárka k vlastnímu překladu a překladatelským postupům	37
5. VZTAH MEZI AUTOREM A PŘEKLADATELEM.....	40
5. 1. Autor Andrzej Sapkowski a překladatel Stanislav Komárek	41
6. ANALÝZA ČESKÉHO PŘEKLADU ZAKLÍNAČE.....	43
ZÁVĚR.....	50
BIBLIOGRAFIE	53
PŘÍLOHY	64
<i>Příloha č. 1</i>	<i>64</i>
<i>Příloha č. 2</i>	<i>67</i>

ÚVOD

Tato diplomová práce se zaměřuje na překladatelskou tvorbu Stanislava Komárka, překladatele z polštiny do češtiny a předního překladatele žánru fantasy v České republice.

V úvodních kapitolách práce obecně definuje základní pojmy z oblasti překladu a snaží se nastínit rozdíl mezi fenoménem amatérského překládání a oficiální cestou překladu, zadanou autorizovaným distributorem. Přibližuje tak přesný popis a vymezení pojmů týkajících se překladatelské kariéry Stanislava Komárka, jehož tvorba je mj. pozoruhodná svým posunem od amatérského překládání bez filologického zázemí na přelomu 80. a 90. let 20. století, až k profesionální překladatelské praxi v současnosti.

Stanislav Komárek je rovněž považován za dvorního překladatele světově úspěšného polského autora Andrzeje Sapkowského, nekorunovaného krále polské fantasy scény.

Práce rovněž stručně představuje žánr fantasy a mapuje podobu a rozšíření fantastické literatury jak v Česku, v Polsku, tak ve světě. Dále se také věnuje problematice spojené s překladem tohoto žánru. Přibližuje metodické postupy překládání, které se s ohledem na fantasy žánr liší od překladatelských postupů u klasické beletrie.

V rámci této problematiky je představeno i několik současných českých překladatelů fantasy literatury, kteří se k tomuto tématu vyjadřovali na různých internetových platformách. Na jejich vlastních slovech a konkrétních příkladech, práce podrobněji popíše veškerá úskalí a problematiku spojenou s překladem fantasy. Představení těchto zástupců česko-polské překladové fantasy scény je důležitým aspektem práce, jelikož tato komunita překladatelů bývá často opomíjena, přestože se výrazně podílela na rostoucí popularitě tohoto žánru.

Jelikož se jedná o novodobější tematiku, byly to právě webové stránky, internetové časopisy a online platformy, které byly hlavními zdroji poskytujícími srovnávací materiál k této diplomové práci. Téma týkající se fantasy bylo již mnohokrát úspěšně zpracováno v řadě bakalářských a diplomových prací. Z tohoto důvodu práce uvádí několikero trefných postřehů a výstižných shrnutí,

týkající se fantasy z jiných diplomových prací a recenzí umístěných na diskuzních fórech.

Práce je obohacena o mnoho citací a výroků, dodávajících práci na věrohodnosti, autentičnosti a vedoucích k lepšímu pochopení světa překladatelů a náročnosti práce, kterou vykonávají. Obzvláště, pokud se věnují fiktivnímu světu, kde se nemohou opřít o ověřená fakta či běžně známé reálie a názvosloví.

Nedílnou součástí práce je komentář Stanislava Komárka k jeho vlastnímu překladu a osobní rozhovor poskytnutý přímo pro účely diplomové práce.

Práce hledá odpověď na otázku, jaký je autorský podíl překladatele Stanislava Komárka na podobě díla Andrzej Sapkowského v češtině a jak konkrétně se osobnost překladatele projevuje při procesu překládání. Také, zda po sobě zanechává jako překladatel stopu, případně identifikovatelné prvky typické pro jeho překlad díla.

Práce také poprvé shrnuje překladatelskou tvorbu Stanislava Komárka jako celek a mnohaleté překladové dílo ve všech jeho podobách. Nedílnou součástí je proto také autorizovaný soupis dosavadního Komárkova překladatelského díla.

1. PŘEKLAD A STRUČNÉ VYMEZENÍ POJMŮ

1. 1. Překladačský proces

Dagmar Knittlová ve své knize *Překlad a překládání* vymezuje pojem překlad jako proces, ve kterém dochází k písemnému převodu textu z výchozího jazyka do jazyka cílového. Jestliže má být překlad adekvátní výchozímu textu, musí dostat předem stanovených požadavků. Receptor výsledného textu v cílovém jazyce by v ideálním případě neměl poznat skutečnost, že se jedná o překlad. Ale měl by výsledný produkt brát jako původní dílo vytvořené v daném jazyce.¹

Dále uvádí, že překlad je mnohdy nesprávně považován za produkt činnosti, ke které stačí pouze znalost jazyka a následný převod textu z výchozího jazyka do cílového. Tuto mylnou představu podporuje především fakt, že je zběžný překlad součástí výuky cizích jazyků. Překlad ovšem vyžaduje mnohem více. Teorie překladu je pomezí disciplína, která sahá nejen do lingvistických nebo filozofických odvětví, ale slouží také jako prostředek k nalezení významu.²

Překladačský proces užívá různých metod, které všechny směřují k řešení výsledného problému. Na úplném počátku je dle teoretika překladu Jiřího Levého nejdůležitější si tento proces rozdělit do tří fází: 1. *Pochopení předlohy*, 2. *Interpretace předlohy* a následně 3. *přestylizování předlohy*.³

Dále se může překladačský proces rozdělit na množství metodologických postupů, mezi nimi sedm základních, popsanych v knize Dagmar Knittlové *K teorii i praxi překladu*. Jsou to: *transkripce* – přepis více nebo méně přizpůsobený úzu cílového jazyka, *kalk* – doslovný překlad, *substituce* – nahrazení konkrétního jazykového prostředku jiným jazykovým prostředkem, *transpozice* – žádoucí gramatické změny s ohledem na odlišnost jiného jazykového systému, *modulace* – změna vzhledem k úhlu pohledu, při kterých dochází ke změnám výpovědi, *ekvivalence* – nevhodně užitý termín k použití stylistického či kulturního prostředku

¹ KNITTLOVÁ, Dagmar. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. S. 14.

² Tamtéž.

³ LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. Praha: Apostrof, 2012, S. 43.

odlišných od originálu, *adaptace* – událost popsaná v originále, popsaná jinou adekvátní situací.⁴

Po celá staletí překlad hledal svoji ustálenou podobu a pevné postavení, ruku v ruce s teorií překladu. V současnosti je však překlad plně etablován a nachází využití nejen v literárních, vědních a technologických oblastech.⁵ Stejně tak teorie překladu je dnes již plně rozvinutou naukou na pomezí řady disciplín.⁶ V dalších kapitolách bude řeč o překladu literárním.

1. 2. Oficiální – profesionální překlad

Jak již pojem *oficiální překlad* napovídá, jedná se o překlad vzniklý oficiální cestou v rámci hierarchie knižního trhu. Jeho nezbytnou součástí je nakladatelství, čili *oficiální* instituce, která zaštiťuje celý průběh překladatelské cesty svým jménem. Fakticky také (spolu)rozhoduje, jak bude vypadat výsledná podoba překladu.

Pro tuto práci instituce najímá profesionálního překladatele, jenž vykoná práci v souladu se zadanými požadavky nakladatelství. Nakladatelství je povinno doložit licenci se souhlasem od subjektu držícího autorská práva na daný překlad.⁷

1. 3. Fenomén amatérského překladu

Amatérský překlad je opakem oficiálního překladu. Autoři (*amatéři*) jej většinou nepublikují pod svým jménem, nýbrž pod pseudonymem, přezdívkou nebo virtuální identitou.⁸

Mezi jeho základní charakteristiky patří *ne-profesionalita*, *neoficiálnost*, *bezplatnost*, *fanouškovství*. Překládat mohou jednotlivci samostatně nebo vznikají skupiny nadšenců, kteří překládají společně. Díky moderním technologiím mohou

⁴ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. S. 14.

⁵ BASSNETT, Susan. *Translation Studies*. New York: Routledge, 2002. S. 11–23.

⁶ více na: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/11647/1/Raksanyiova.pdf>.

⁷ ŠVELCH, Jaroslav. *{Amatérský překlad televizních seriálů v sociálním kontextu}* [online]. Praha, 2011 [cit. 2021-03-05]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Ústav translatologie. S. 18–19.

⁸ Tamtéž.

při práci spolupracovat, vypomáhat si internetovými slovníky a práci si rozdělit. Často se svou produktivitou přibližují profesionálním překladatelům.⁹

Co se týče výše zmíněné *bezplatnosti*, za amatérský překlad se většinou nedostává honorář, ani není dotyčný vyzván k překladu žádnou z oficiálních cest. Amatér překládá tzv. „na vlastní pěst“ a své dílo šíří pomocí internetových stran nebo je zveřejňuje na sociálních sítích, což bývá spojeno také s otázkou (ne)porušování autorských práv. Místo honoráře bývá motivujícím prostředkem zájem o překládané téma.¹⁰

Samozřejmě se i v tomto odvětví můžeme setkat s výjimkami, kdy jsou oficiální cestou osloveni překladatelé bez filologického vzdělání, např. překladatel Stanislav Komárek.

Další úzce související příbuzná označení pro amatérský překlad jsou pojmy *fan translation* nebo *neautorizovaný překlad*. Pokusme se o jejich vysvětlení.

1. 3. 1. Fan translation

Anglický pojem *fan translation*, doslovně „fanouškovský překlad“ je označení pro typ překladu, který je výsledkem kolektivní činnosti fanoušků. Jedná se o amatérský překlad, kdy samotná znalost překládaného textu může fanouškům mnohdy kompenzovat nedostatek vzdělání v překladatelské oblasti.

Překlad vytvořený fanoušky se v praxi nejčastěji vyskytuje při překladu počítačových her.¹¹

1. 3. 2. Neautorizovaný překlad

Tímto termínem chápeme neoficiální typ překladu, který vznikl na základě porušení autorských práv samotného autora nebo jiného subjektu vlastního autorská práva. Rovněž můžeme narazit na pojem *pirátský překlad*, taktéž označující nelegální činnost.¹²

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ KALE, Sudhir. *The Journal of Internationalisation and Localisation Volume I*. researchgate.net [online pdf]. Kale, 2014, 28. 5. 2014 [cit. 2021-03-1].

¹² HATCHER, Jordan S. Of Otakus and Fansubs: A Critical Look at Anime Online in Light of Current Issues in Copyright Law. *SCRIPT-ed* [online]. 2005, [cit. 2021-04-19]. S. 523–526.

Obdobné aktivity se v České republice snaží omezit *Obec překladatelů*. V Polsku se pak těmito záležitostmi mj. zabývá organizace *Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich*.

1. 4. Vztah mezi amatérským překladem a oficiální cestou překladu

Tyto dva způsoby překladu mohou i značně konkurovat. Amatérský překlad vzniká převážně ze dvou důvodů. Prvním je, že oficiální cestou zatím dílo nebylo vydáno. Takže amatérský překlad plní pouze zastupující funkci, neboli vyplní tuto mezeru při absenci dosud nevydaného oficiálního překladu.¹³

Příklad přeložené povídky za takové situace je blíže specifikován ve třetí kapitole této diplomové práce, v rámci překladatelských aktivit Romana Tilcera.

Druhou motivací vzniku amatérského překladu bývá fakt, že oficiální překlad je z různých důvodů odmítán samotnými čtenáři, a proto si dílo přeloží sami, podle svých požadavků. V druhém případě je konkurence amatérského překladu vůči tomu oficiálnímu značně vysoká.

Jak je již zmíněno výše, amatérský překlad je obvykle bezplatně šířen na internetu, a tak se jednodušeji dostává do povědomí větší skupiny lidí. Amatérské překlady tak někdy předběžně mapují trh a připravují jej na pozdější vydání u oficiálního distributora. V konečném důsledku jsou tedy, jak si většina oficiálních distributorů uvědomuje, amatérské překlady svým způsobem prospěšné. Rozšiřují tzv. fanouškovskou základnu a díla díky propagaci nabírají na popularitě. Vznikla proto jakási „gentlemanská dohoda“, kdy je amatérské šíření daného obsahu na internetu pozastaveno teprve ve chvíli, kdy oficiální distributor získal licenci a rozhodne se pro vydání díla oficiální cestou.¹⁴

Amatérský překlad se objevuje také v případech, kdy je velice nepravděpodobné, že by oficiální překlad vůbec vznikl. Tato situace, nově vzniklého amatérského překladu z důvodu absence toho oficiálního, může podnítit

¹³ HAŠKOVÁ, Barbora. {*Česká a francouzská recepce románů Žert a Totožnost Milana Kundery*.} [online]. Praha, 2009 [cit. 2021-03-20]. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. S. 7.

¹⁴ CINTAS, Jorge Díaz a SÁNCHEZ, Pablo Muñoz. *Fansubs: Audiovisual Translation in an Amateur Environment*. jostrans.org [online pdf]. Cintas, Sánchez 2006, 6. 7. 2006. [cit. 2021-03-1] Dostupné z: https://jostrans.org/issue06/art_diaz_munoz.pdf S. 44.

samotný vznik překladu u oficiálních distributorů. Pokud se tento scénář uskuteční a vyskytuje se kompletní překlad díla jak amatérského, tak i později oficiálního, dochází někdy k situaci, že si lidé již amatérský překlad stáhli, zvykli si na něj a nechtějí dále investovat do oficiálního překladu. Přestože soupeření nebylo záměrem, ve výsledku opět dochází ke konkurenci, už samotnou existencí amatérského překladu.¹⁵

Fanoušci někdy přistupují skepticky vůči oficiálním překladům a tíhnou více k těm amatérským, které vychází z jádra dané fanouškovské komunity.¹⁶

¹⁵ EŠNEROVÁ, Kateřina. *{Harry Potter v oficiálním a amatérském překladu.}* [online]. Praha, 2012 [cit. 2021-03-25]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. S. 25–30.

¹⁶KALE, Sudhir H. a Natalina ZLATEVSKA. Globalization, Reterritorialization, and Marketing. *The Journal of Internationalization and Localization* [online]. 2009, [cit. 2021-03-01]. S. 105–106.

2. FANTASY LITERATURA

2. 1. Stručný popis žánru fantasy

Podle *Encyklopedie literárních žánrů je fantasy* „populární žánr iracionální fantastiky s tematickými zdroji v mýtu a středověké romanci.“¹⁷ Dále uvádí, že fantasy bývá situováno do fiktivního světa, jehož podstatou je magie a nadpřirozené bytosti. Často obsahuje intertextové odkazy k mýtům a pohádkám.¹⁸

V knihách tohoto žánru společnost mívá feudální rysy a bývá rozdělena na říše, kdy každá z nich má svého vládce. Může se také jednat o vytvoření paralelního světa vůči tomu našemu nebo může jít o vstup do pseudohistorie našeho světa.

Podstatou dějové linky bývá úkol, který hlavního hrdinu dovede k dobrodružné výpravě plné nástrah. Tato výprava je symbolickým vyjádřením životní cesty a slouží jako prostředek k přiblížení hrdinova postoje vůči světu.

Postavy v tomto žánru mají ustálenou podobu. Dominuje *hrdina*, k němuž patří *společník*, který hrdinu motivuje v absolvování dobrodružství. Dále se zde nachází *mistr*, jakožto učitel a zprostředkovatel magie. Nedílnou součástí je *protivník* a dále postava, již hrdina miluje.

Tento žánr se neomezuje pouze na literární text, ale zasahuje i do jiných oblastí jako jsou hry (deskové, počítačové, karetní), filmy, seriály apod.¹⁹

2. 2. 1. Stručný popis žánru science fiction

Literární žánr *science fiction*, známý zkráceně jako sci-fi nebo česky vědecko-fantastický žánr, je určitými prvky spojen s žánrem fantasy. Vzhledem ke skutečnosti, že se tato diplomová práce často setkává s tímto pojmem a několik z literárních děl či překladatelů jsou s tematikou sci-fi spojeni, se bude tato kapitola věnovat stručnému popisu tohoto žánru.

V obou žánrech, science fiction i fantasy, hraje důležitou roli *fantastično*, jež je základním stavebním prvkem těchto dvou literárních žánrů. Pojem

¹⁷ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. S. 187.

¹⁸ Tamtéž, s. 188.

¹⁹ Tamtéž.

fantastično definuje Tzevan Todorov jako dvojznačnost, kdy nemůžeme jednoznačně určit, zda to, co se vyskytuje v díle, je skutečné nebo se nám to pouze zdá.²⁰

Todorov dále nazývá tento žánr jako „vědecké zázračno“, které ukazuje svět v podobě, která může a nemusí existovat. Obecně ovšem věříme, že tento alternativní model světa neexistuje a jedná se o pouhé hypotézy a představy autora.²¹

Literatura science fiction není zaměřena na magii a mýtická stvoření, jak je tomu u fantasy, ale je to svět „zkonstruovaný s využitím vědecko-technických paradigmat“²². Je tedy možné, že za určitých podmínek by takový model světa mohl být opravdu uskutečněn. Autoři prostřednictvím příběhu zasahují za pomoci neskutečných jevů do každodenní reality a důsledek těchto změn poté zpracovává každé z jednotlivých děl žánru science fiction. V rámci popisů změny a následných důsledků se autoři pokouší odhadnout příští vývoj civilizace, ovlivněný vývojem techniky. Popis těchto změn a vlivu technologického růstu na psychologii společnosti, bývá často hlavním tématem vědecko-fantastické literatury.²³

2. 2. Čeští autoři fantasy literatury

V Česku nabýval žánr fantasy na popularitě až od devadesátých let 20. století, kdy český knižní trh začal přijímat různou světovou literaturu. Do té doby byla většina knih zakázaná režimem a až po roce 1989 se konečně v Česku začaly objevovat tituly knih, které se na světovém trhu těšily pozitivním ohlasům již několik let. Čím více do Česka pronikala světová literatura a mimo jiné i žánr fantasy, tím více vzrůstal i počet českých spisovatelů věnujících se tomuto žánru.

Na začátku 90. let se začaly objevovat povídky **Jaroslava Mosteckého**, který je jedním z nejvýraznějších autorů fantasy žánru u nás. Své jméno si vybudoval trilogií *Vlčí věk*, která je historickou fantasy odehrávající se v období

²⁰ TODOROV, Tzvetan a Univerzita Karlova. *Úvod do fantastické literatury*. Praha: Karolinum, 2010. S. 25–26.

²¹ TODOROV, Tzvetan a Univerzita Karlova. *Úvod do fantastické literatury*. Praha: Karolinum, 2010. S. 51.

²² MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. S. 621.

²³ PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2001. S. 244.

Vikingů na přelomu 8. a 9. století. Jeho osobitý autorský styl se vyznačuje strhujícím dějem, prudkými zvraty a nepřiliš šťastnými osudy hrdinů. Děj je často spojován s drsnou severskou mytologií a věrným popisem prostředí.

Mezi českými autorkami vyniká zase **Vilma Kadlečková**, redaktorka a spolumajitelka nakladatelství Altar. Hned první román *Na pomezí Eternaalu* získal nejvyšší sci-fi ocenění, a to Mloka za první místo v soutěži *O Cenu Karla Čapka*.²⁴ V tomto grandiózním díle autorka vytvořila kompletní imaginární svět, včetně vlastní historie, reálií a slovníku.

Dále je velice tvůrčím autorem **Miroslav Žamboch**. Jeho příběhy jsou čtivé a silné po vypravěčské stránce. Své postavy dokáže realisticky vykreslit a poté zasadit do zcela fantastického prostředí. Jeho nejznámějším dílem je cyklus o *Koniášovi*. Žamboch spadá do kategorií všech podžánrů fantasy a jeho hlavní hrdiny spojuje rys, který je různými způsoby činí slabšími. I přesto, že o daný rys nestojí, snaží se všemožně přežít krutosti světa, které jsou na ně nastraženy.

Titulovanou *Lady českého fantasy*²⁵ je **Jana Rečková**. Své povídky publikuje ve fantasy časopisech *Ikarie* nebo *Pevnost*. Dále spolupracuje s fanziny *Základna*, *Zbraně Avalonu* nebo *Trosky*. Na svém kontě má mnoho ocenění včetně *Ceny Karla Čapka*. Svým fantazijním románem *Svět nezrozených drahokamů* se v roce 1996 dostala do přízně čtenářů a získala si tak značnou pozornost.

Dalším českým autorem píšící fantasy je **Vladimír Šlechta**, který se ve svých knihách nevyhýbá mezirasovým konfliktům. Jeho tvorba je plná elfů, magie a jiných mýtických stvoření. Svým stylem se přibližuje k Tolkienovi. Zajímavou charakteristikou jeho práce je, že všechny jeho knihy propojuje řada stejných postav a tím se knihy proplétají. Jeho děj má spád a často se dělí na několik dalších linií. Příběhy obohacuje o spousty detailů. Šlechtovo fantasy vychází z dějin severní Ameriky a často čerpá z jejich reálií.

²⁴ Legie – databáze knih Fantasy a Sci-Fi, *Vilma Kadlečková*. legie.info [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.legie.info/kniha/14644-vilma-kadleckova-na-pomezí-eternaalu>.

²⁵ HLOUŠKOVÁ, Zuzana. *Psát se člověk naučí jedině psaním, tvrdí spisovatelka Jana Rečková*. fantasyplanet.cz [online] Hloušková, 2016, 4. 6. 2016 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.fantasyplanet.cz/literatura/psat-se-clovek-nauci-jedine-psanim-tvrdi-spisovatelka-jana-reckova/>.

²⁵ Nominovaní v soutěži *O nejlepší fantasy*, jsou pasováni na *Lady* nebo *Rytíře Řádu fantasy*. Vítěz obdrží titul *Nositel meče* spolu se skutečným mečem.

Františka Vrbenská je další výraznou českou spisovatelkou. V roce 1998 jí byl udělen rytířský titul *Lady fantasy*.²⁶ Stěžejním dílem a vrcholem její kariéry se stala série *Labyrint Půlnočního draka*. Pro autorku je typický bohatý jazyk a originální pojmenování ve všech vrstvách slovní zásoby, ať už se jedná o archaismy, kalky či neologismy. V rámci bohaté slovní zásoby, vyčnívá výjimečností v popisu osob, zvířat, soubojů a prostředí. Jistou zvláštností vyskytující se v její tvorbě je odborná studie, který se věnuje *nabatskému trestnímu právu*.

Veronika Válková debutovala románem *Wetemaa*, titulní knihou uchovávanou v prastaré svatyni uprostřed pohoří Dankaradu a věnující se osudu družníků krále Guldeifra. Autorka používá archaická názvosloví a i přes to, že jsou její příběhy vyprávěny volným tempem, bez výrazných akcí, podařilo se jí vystihnout atmosféru a tím se stala velmi čtivou spisovatelkou.

Mezi mladé autory patří **Lenka Hnízdilová**, jež svou spisovatelkou dráhu zahájila dvoudílným románem *Světlo stínů*. Jeho tématem je odhalení, že žádná postava není taková, jaká se na první pohled zdála být, a že žádná osobnost není černobílá. Způsob, jakým přesouvá pozornost čtenářů z jedné postavy na druhou je rovněž pro čtenáře zajímavý. Dále ve své tvorbě klade důraz na vztahy a nečekané zvraty v osudech hrdinů. Barvitě popisuje realie a atmosféru zachycující zlomové situace.

Oceňovaným autorem je **Zdeněk Žemlička**, čerpající inspiraci ze slovanské mytologie, světa rusalek nebo vlků. Jeho povídky byly nominovány na cenu *O nejlepší fantasy*.

Výraznou autorkou, která opakovaně získala *Cenu Karla Čapka*, je **Anna Šochová**. V její práci se objevuje moderní pohled na postavení žen ve společnosti. Ve svých příbězích uplatňuje kontrast mezi feminismem a architekturou staveb a krajinou připomínající arabský svět. Její postavy jsou řízeny pravidly stanovenými náboženstvím fiktivního světa. Hrdinkami jsou zpravidla ženy trpící násilím na nich napáchaného muži. Muže naopak vykresluje jako statečné, hrdé bytosti, které ukrývají ve svém nitru citlivost a zranitelnost.

Ondřej Netík je jedním z mála, který se věnuje pohádkové fantasy. V roce 2006 publikoval knihu *Zelený skřítek & děvčátko jménem Diana*. Začátek příběhu

²⁶ VONDRÁČKOVÁ, Dagmar. *Františka Vrbenská – o autorce*. efortna.cz [online]. Vondráčková, 2019. 23. 3. 2019 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://efortna.cz/frantiska-vrbenska/>.

připomíná lehký horor, ale postupně se z něj stane klasické fantasy. Příběh se mísí s reálným světem a světem skřítků a snů. Obsahuje plno vtipných dialogů a originálních nápadů. Autor v knize rozvíjí několik dějových linií či zápletek, které zůstávají nedokončené. Tato kniha se tak stala velice specifickým a ojedinělým prvkem obohacujícím český knižní trh.

Petra Neomillnerová je známá jako autorka populárně-naučných knih o magii. Její knihy se mimo jiné proslavily i v Polsku. V její tvorbě se objevuje neustálý motiv boje a zkázy. Dále se zaměřuje na přirozenou stránku člověka, například při milování popisuje hrdiny bez líbivého make-upu. Její hrdinky nejsou krásné nebo všemocné. Bývají spíše poznamenané, zatrpklé, nezávislé a hrdé. Pasáže obsahující pesimismus a těžká období odlehčuje kultivovaným stylem, lehkým humorem a slovními obraty.

2. 3. Česká fantasy literatura ve světě

Mezi první české autory, známé v mnoha zemích světa, kteří psali literaturu s prvky fantastična, byli zejména Josef Nesvadba a Karel Čapek. Jelikož v době, kdy žili, neexistoval fantasy žánr v podobě, kterou známe dnes, byli to autoři hlavně sci-fi literatury. Oba jsou do žánru science fiction zařazováni ex post. Dalo by se ale říci, že svou tvorbou, seznámili a připravili zahraniční trh na další českou literaturu s prvky fantastična. Kromě domácích autorů věnujících se fantasy je u nás rozšířenější překládaná literatura z východu i západu.²⁷

Překlad českého fantasy v zahraničí závisí zpravidla na osobních kontaktech a mezinárodní komunikaci mezi příznivci sci-fi a fantasy. V evropském prostředí lze tento dlouholetý kontakt vyzorovat například na přítomnosti povídek Ondřeje Neffa a Jiřího Walkera Procházky v antologii *Síň slávy evropské SF* v roce 2008.²⁸

Obecně se v zahraničních státech objevují od českých autorů kratší prózy, což můžeme pozorovat převážně v anglofonním prostředí, konkrétně na

²⁷ NOVÁKOVÁ, Julie. *Cesta ze země nikoho současná česká fantastika v překladu*. iliteratura.cz [online]. Nováková, 2016, 23. 11. 2016 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/37387/cesta-ze-zeme-nikoho-soucasna-ceska-fantastika-vprekladu>.

²⁸ KUDLÁČ, K. K. Antonín. *Česká žánrová literatura (sci-fi a fantasy)*. czechlit.cz [online]. Kudláč, 2018, 7. 12. 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/ceska-zanrova-literatura-sci-fi-a-fantasy/>.

americkém knižním trhu. Z českých románů na něj pronikl pouze román Jiřího Kulhánka s názvem *Noční klub*.

V přechodných letech se čeští autoři objevovali na americkém trhu velice sporadicky a většinou pouze na stránkách angloamerických časopisů. V roce 1997 vyšla povídka v *The Magazine of Fantasy and Science Fiction* od Vilmy Kadlečkové a v roce 2008 povídka Juraje Červenáka²⁹ v magazínu *Weird Tales*.

30

Velký podíl na rozšíření české fantastiky ve světě má Jaroslav Olša jr., díky kterému se česká fantasy literatura dostala do jižní, východní a jihovýchodní Asie. Před rokem 2011 vyšlo v korejštině několik knih Karla Čapka či Ondřeje Neffa. A v překladu do angličtiny se na Filipínách objevily pohádky od Martina Vopěnky.³¹

S vývojem technologií a s tím související možností elektronického publikování vlastní tvorby se dostalo českému fantasy ve světě značného oživení. V tomto ohledu se angažuje Julie Nováková, která nyní propaguje českou fantastiku v zahraničí a sestavila antologii *Dreams from Beyond: Anthology of Czech Speculative Fiction*.³² V této antologii představila povídky a dva romány českých autorů (Jaroslav Mostecký, Jaroslav Veis, Petra Slováková, Pavel Renčín, Vilma Kadlečková a Lucie Lukavičová). Tyto vybrané publikace byly již v minulosti přeloženy, ale v antologii Julie Novákové jsou přeloženy znovu. Dále se v knize vyskytuje komparativní část, kdy porovnává situaci a potenciál české fantastiky s fantastikou zahraniční.

Další aktivní propagátorkou je zmíněná Lucie Lukavičová, které vyšly v elektronické podobě dvě prózy v anglickém jazyce.

Překlady české fantasy se šíří i do mnoha dalších jazyků, jako je třeba portugalská, maďarština, bulharština, a dokonce i čínština s estonštinou. Čeština se v současné době stává dostatečně atraktivním exotickým jazykem a zejména

²⁹ Přestože se jedná o slovenského autora, Červenák publikuje texty převážně v češtině.

³⁰ Tamtéž.

³¹ NOVÁKOVÁ, Julie. *Cesta ze země nikoho současná česká fantastika v překladu*. iliteratura.cz [online]. Nováková, 2016, 23. 11. 2016 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/37387/cesta-ze-zeme-nikoho-soucasna-ceska-fantastika-vprekladu>.

³² Více na: <https://www.julienovakova.com/dreams-from-beyond/>.

internetová periodika mají o tvorbu pocházející z neanglofonního prostředí vzrůstající zájem.³³

2. 4. Česká fantasy literatura v Polsku

Česká fantasy sklízí úspěch i u našich sousedů v Polsku. Miroslav Žamboch, který je s Jiřím Walkerem Procházkou autorem série *Agent John Francis Kovář*, se stal hojně překládaným autorem v Polsku. Jeho povídka *Zpověď válečníka* si mezi polskými čtenáři vysloužila pozitivní ohlasy. Jeho následné publikace se díky stále zvyšující se popularitě, začaly šířit do dalších zemí.

Další autoři, kteří v Polsku taktéž sklidili úspěch, jsou Vladimír Šlechta se svou knihou *Berserker* (pol. *Berserker*),³⁴ Tomáš Němec (čes. *Chladná hra*, pol. *Lodowa gra*)³⁵ nebo upířský román Petry Neomillnerové (čes. *Sladká jak krev*, pol. *Słodka jak krew*)³⁶.

Zásluhy na proniknutí českého fantasy na polský knižní trh má především polské nakladatelství Fabryka Słów.³⁷

2. 5. Polská fantasy literatura v Česku

V České republice je polská fantasy literatura značně oblíbeným žánrem. Nejznámějším představitelem je nepochybně **Andrzej Sapkowski**, který si vydobyl titul *nekorunovaného krále*³⁸ polské fantasy. Svoji tvorbou je uznáván nejen v Česku, ale po celém světě. Na přelomu let 2019 a 2020 byly například tři

³³ KUDLÁČ, K. K. Antonín. *Česká žánrová literatura (sci-fi a fantasy)*. czechlit.cz [online]. Kudláč, 2018, 7. 12. 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/ceska-zanrova-literatura-sci-fi-a-fantasy/>.

³⁴ Znak.com.pl, znak KSIĘGARNIA – VLADIMIR SLECHTA. [online]. [cit. 2021-3-12]. Dostupné z: <https://www.znak.com.pl/autor/Vladimir-Slechta>.

³⁵ lubimyczytac.pl, *Agent JFK 5: Lodowa gra*. [online]. lubimyczytac.pl: © 2021 [cit. 2021-4-1]. Dostupné z: <https://lubimyczytac.pl/ksiazka/100843/agent-jfk-5-lodowa-gra>.

³⁶ biblionetka.pl. *Brutalna jak wampir, słodka jak krew*. biblionetka.pl [online]. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://www.biblionetka.pl/art.aspx?id=465560>.

³⁷ KUDLÁČ, K. K. Antonín. *Česká žánrová literatura (sci-fi a fantasy)*. czechlit.cz [online]. Kudláč, 2018, 7. 12. 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/ceska-zanrova-literatura-sci-fi-a-fantasy/>.

³⁸ Databazeknih.cz, *Zaklínač je zpátky ve vrcholné formě*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/recenze-knihy/zaklinac-je-zpatky-ve-vrcholne-forme-2790>.

svazky ze *Ságy o zaklínači* umístěny po tři měsíce v první desítce českých bestsellerů.³⁹

Není ovšem jediným čteným autorem tohoto žánru. Veliké oblíbenosti u českých čtenářů se těší i **Andrzej Pilipiuk**, humoristický autor fantasy, který má do češtiny aktuálně přeloženo 17 knih.⁴⁰ Debutoval povídkou *Hyena* (orig. *Hiena*), kde se poprvé objevila postava Jakuba Vandrovce, s níž následovala řada několika desítek dalších povídek s názvem *Kronika Jakuba Vandrovce* (orig. *Kroniki Jakuba Wędrowycza*).⁴¹ Původně překládán do češtiny Pavlem Weiglem, po jeho smrti byl překlad jeho tvorby přidělen Stanislavu Komárkovi.

Dalším představitelem polské fantasy je **Jarosław Grzędowicz**. Tento spisovatel se do českého čtenářského podvědomí zapsal románem *Pán Ledové zahrady* (orig. *Pan Lodowego Ogrodu*), za kterou si vysloužil *Cenu Janusze A. Zajdela*. Grzędowicz je osobitým autorem, jehož tvůrčí psaní se projevilo až v posledních několika letech. Jeho texty patří dnes k nejlepším v polské fantasy a v Česku postupně získává na popularitě díky nakladatelství Triton a Robertu Pilchovi, který jeho texty překládá.⁴²

Dalším autorem je **Jakub Ćwiek**. Polský autor, který se proslavil sbírkou povídek, jejichž hlavním hrdinou je Loki. Loki je severským bohem klamu a lží, patronem všech podvodníků a zrádců.⁴³ Ve svých knihách představuje svět dosluhujících bohů a dalších bytostí. Hlavní hrdinové užívají množství „šťavnatých výrazů,“ nekorektních hlášek a pošťuchování, při kterých si autor nebere žádné servítky.⁴⁴

Konrad T. Lewandowski je autorem souboru povídek *Kočkodlak Xin* (orig. *Trop Kotolaka*). Svoji popularitu si ovšem získal povídkami z cyklu *Noteka 2015*, kdy povídky vynikají atraktivními náměty týkajícími se cestování v čase, nezvyklým

³⁹ JENIŠTA, Jan. *W CZECHACH BEZ ECHA?* Prace Polonistyczne: 2020. S. 140–141.

⁴⁰ Databazeknih.cz, *Andrzej Pilipiuk*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/andrzej-pilipiuk-7395>.

⁴¹ cs.wikipedia.org, *Andrzej Pilipiuk*. [online]. 20. 8. 2020 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Andrzej_Pilipiuk.

⁴² NOHOVEC, Jan. *Jarosław Grzędowicz je hvězda polské fantastiky*. topzine.cz [online]. Nohovec, 2010, 11. 11. 2010 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/jaroslaw-grzedowicz-je-hvezda-polske-fantastiky>.

⁴³ Databazeknih.cz, *Jakub Ćwiek*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/jakub-wiek-25428>.

⁴⁴ BURIÁNKOVÁ, Olga. *Lhář je zpět! Fanoušci podvodníka Lokiho se dočkali parádního nášupu, Jakub Ćwiek: Machinomania*. fantasya.cz [online]. Buriánková, 2017, 25. 12. 2017 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <http://www.fantasya.cz/clanek/lhar-je-zpet-fanousci-podvodnika-lokiho-se-dockali-paradniho-nasupu>.

pohledem na počítačovou techniku a pestrým množstvím alternativních světů. Tyto povídky vyšly ve dvou knihách *Noteka 2015* a *Noteka a jiné alternativy* (orig. *Noteka i inne alternatywy*) a několik povídek byly otisknuty v českém časopise *Ikarie*.⁴⁵

Mezi ženské spisovatelky polského fantasy patří **Maja Lidia Kossakowska**. Mezi její tituly patří např. *Řád Kraje Světa – svazek 1., Svazek 2.* (orig. *Zakon Krańca Świata*) nebo svazek hororových fantasy povídek *Pouta krve* (orig. *Więzy krwi*). Dále napsala několik knih s tematikou andělů a získala čtyři nominace čtenářů na *Cenu Janusze A. Zajdla*.⁴⁶

Další autorkou fantasy literatury je **Aleksandra Janusz**, která je známá sérií *Město mágů* (orig. *Miasto magów*). Zatím vyšel pouze první díl s názvem *Dům u vycházejícího slunce* (orig. *Dom wschodzącego słońca*). Ve své knize spojila prvky magie, zrudná monstra a rockovou hudbu. Hlavním námětem je město Farewell, kde žijí přes sto let mágové na hranici dvou světů a chrání smrtelníky před neznámem.⁴⁷

Vzhledem k souvislosti s tématem diplomové práce zabývající se překlady Stanislava Komárka se následující podkapitoly budou podrobněji zabývat výhradně Andrzejem Sapkowským a jeho tvorbou. Důvodem tomu je, že právě tvorba Andrzeje Sapkowského je překládaná námi zkoumaným překladatelem Stanislavem Komárkem. Proto jsou následující podkapitoly věnovány detailnějšímu popisu samotného autora, charakteristice jeho psaní a stručného popisu děje *Ságy o zaklínači*, který byl Stanislavem Komárkem překládán.

⁴⁵ Legie – databáze knih Fantasy a Sci-Fi, *Konrad T. Lewandowski*. legie.info [online]. [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.legie.info/autor/73-konrad-t-lewandowski>.

⁴⁶ Databazeknih.cz, *Maja Lidia Kossakowska*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/maja-lidia-kossakowska-1914>.

⁴⁷ martinus.cz, *Město mágů (Kniha první)*. martinus.cz . [online]. martinus.cz: © 2000 – 2021 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.martinus.cz/?ultem=101322>.

2. 5. 1. Andrzej Sapkowski

Andrzej Sapkowski se narodil 21. června 1948 v Lodži. Vystudoval ekonomii, a poté pracoval jako obchodní zástupce firmy, která se zabývala zahraničním odbytem zboží. Odjakživa měl nadání pro cizí jazyky a často tlumočil a překládal do polštiny.⁴⁸

Kvůli pracovním povinnostem často cestoval, a právě v zahraničí se setkal s fantasy literaturou, která do té doby v Polsku nebyla příliš překládaná. Začal se o tento žánr zajímat, a přesto, že nikdy neuvažoval o spisovatelské kariéře, již v roce 1986 se v časopise *Fantastyka* objevil jeho překlad povídky od Cyrila M. Kornblutha *The Words of Guru* (orig. *Słowa Guru*).⁴⁹

Svůj první příběh s názvem *Zaklínač* začal psát v roce 1986 a vyhrál s ním 3. místo literární soutěže v časopise *Fantastyka*. Nyní má na svém kontě pět cen *Janusze A. Zajdla*,⁵⁰ v České republice získal třikrát cenu *Ikaros*⁵¹, byl oceněn v rámci Evropského sdružení příznivců science fiction a získal cenu *David Gemmela*.^{52, 53}

Pouhé dva roky od publikování vlastního příběhu o *Zaklínači* se stal nejoblíbenějším fantasy autorem v Polsku. V následujících letech začal tento příběh rozvíjet, až nakonec stvořil *Ságu o zaklínačích*.⁵⁴

Andrzej Sapkowski je všeobecně znám jako spisovatel, který píše realističtější fantasy, než je klasické klišé. Jeho hrdinové bývají špinaví, často

⁴⁸ Databazeknih.cz, *Andrzej Sapkowski*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/andrzej-sapkowski-269>.

⁴⁹ ČESKÝ - JAZYK. CZ *Sapkowsowski Andrzej*. [online]. 14. 9. 2009 Český-jazyk.cz: © 2003-2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/andrzej-sapkowski.html#axzz6lhmKWcb6>.

⁵⁰ Polské ocenění za nejlepší fantasy počin roku. Uděluje se v kategorii román a povídka. Ocenění dostal za díla: *Menší zlo* (povídka, 1990), *Meč osudu* (povídka, 1992), *V kráteru po bombě* (povídka, 1993), *Krev elfů* (román a zároveň první část ságy o Zaklínači, 1994), *Narrenturm* (román ze ságy o Reinmarovi z Bělavy, 2002).

⁵¹ Seriózní internetový časopis fungující od roku 1997. Sapkowski byl oceněn v letech 1993, 1994, 1996.

⁵² David Gemmel (1. 8. 1948 – 28. 7. 2006) - anglický spisovatel fantasy literatury.

⁵³ VANIČEK, Jakub. *Sapkowski získal cenu European Grand Master*. denikreferendum.cz [online] Vaniček, 2010, 2. 9. 2010. [cit. 2021-02-27] Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/5723-sapkowski-ziskal-cenu-european-grand-master>.

⁵⁴ V českém překladu viz: SAPKOWSKI, A., *Krev elfů*. Leonardo: Ostrava, 1995; SAPKOWSKI, A., *Čas opovržení*. Leonardo: Ostrava, 1996; SAPKOWSKI, A., *Křest ohněm*. Leonardo: Ostrava 1997; SAPKOWSKI, A., *Věž Vlačťovky*. Leonardo: Ostrava, 1998; SAPKOWSKI, A., *Poslední přání*, Leonardo: Ostrava, 1999; SAPKOWSKI, A., *Paní jezera*, Leonardo: Ostrava, 2000; SAPKOWSKI, A., *Meč osudu*. Leonardo: Ostrava, 2000; SAPKOWSKI, A., *Bouřková sezóna*. Leonardo: Ostrava, 2014.

páchnou a bývají zbědovaní. Zato ale mají geniálně vypilované charakterové vlastnosti.⁵⁵

Všechny své nápady a myšlenky rozvíjí do posledního detailu a je velice pečlivý. Proto svá díla píše mnohdy i několik let.

V jeho tvorbě můžeme nalézt přetvořené pohádky, kde dětskou naivitu nahrazuje ironií. Inspiraci čerpá ze slovanské mytologie, čímž se razantně odlišuje od ostatních autorů a díky tomu jsou jeho díla originální. Většina klasické fantasy totiž vychází z keltské a západoevropské mytologie. Názory čtenářů na netradiční prvky, typické pro Sapkowského styl, shrnuje Stanislav Komárek slovy:

„Někteří čtenáři ho kritizují, že má v knihách někdy moc latiny, že často používá archaismy nebo anachronismy. (...) Navíc na konci každé knížky je přítomen slovníček, kde si většinu nejasností lze dohledat. Husitská trilogie se odehrává ve Slezsku, na pomezí českého a polského království. Hrdina je vláčen husitskými válkami, působí v Praze, dělá vyzvědače pro Prokopa Holého, takže českých reálií se v ní najde hodně. Je vidět, že autor má nejen znalosti o českých dějinách, ale o historii celkově. A nejen to, obecně má velký přehled. Sapkowski do fantasy vnáší i moderní témata. Třeba ekologii, což mu taky někdy vyčítají.“⁵⁶

Knihy Sapkowského byly přeloženy do mnoha světových jazyků. U každé knihy se však počet a různost jazyků liší. Lze však říci, že jazyky slovenština, čeština, ruština, litevština, francouzština, španělština, portugalština, němčina a angličtina jsou dominujícími jazyky, které se v rámci překladu vyskytují nejčastěji.⁵⁷ Podle Roberta Pilcha je *Zaklínač* fenoménem, který nemá obdoby: *„Je to nejvýraznější kulturní export z našeho prostoru směrem na Západ za*

⁵⁵ KRAMNÝ, Pavel Nero. *Wiedzmin (Zaklínač)*. fantasyplanet.cz [online]. Kramný, 2001, 21. 11. 2001 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/wiedzmin-zaklinac/>.

⁵⁶ JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkowským mě poji přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

⁵⁷ Kompletní přehled zemí, ve kterých byly knihy Sapkowského přeloženy, je dostupný na: <http://www.andzejsapkowski.pl/tlumaczenia.html>.

*hezkých pár let.*⁵⁸ Předloha *Zaklínače* rovněž posloužila jako podklad pro komiks, film, seriál a počítačovou hru.⁵⁹

Herní zpracování *Zaklínače* vzniklo v roce 2007 a následně vyšlo i několik rozšíření.⁶⁰ Na vzniku hry se autor nijak nepodílel. Vývojáři tak měli zcela „volnou ruku“ v konečné podobě počítačové hry. Dokázali z lokálního úspěchu stvořit úspěch celosvětový.⁶¹

Sága o zaklínači má také několik filmových zpracování. V roce 2001 vyšel první film *Zaklínač*, který režíroval Marek Brodzki. Dále seriál z roku 2002, režírovaný taktéž Markem Brodzkým.⁶² Nejnovějším zpracováním knižní předlohy je momentálně úspěšný seriál *Zaklínač* z roku 2019, produkováný společností Netflix. Seriál vznikl pod vedením pěti režisérů (Alik Sakharov, Alex Garcia Lopez, Charlotte Brändström, Marc Jobst, Sarah O'Gorman).⁶³

Rozšíření díla o počítačovou hru a filmové zpracování vyšvihlo příběhy o *Zaklínači* na post světových bestsellerů. Kombinace takto rozsáhlé propagace spolu s geniálností díla, dělá Andrzeje Sapkowského nejznámějšího polského či slovanského spisovatele fantasy literatury vůbec.⁶⁴

Kromě knih píše i povídky, recenze, komentáře nebo fejetony. Například esej *Rukopis nalezený v dračí jeskyni* (orig. *Rękopis znaleziony w Smoczej Jaskini*), je průvodcem po světě fantasy. Píše v ní o historii tohoto žánru, významných autorech a bytostech, které se ve fantasy často vyskytují.

Nezůstal však pouze u fantasy literatury. Mezi jeho další díla patří například *Husitská trilogie*. Popisuje zde období husitských válek ve Slezsku a Českých

⁵⁸ HORKÝ, Petr. *Bělovlasý Zaklínač je papežem i Wałesou polské popkultury*. *respekt.cz* [online] Horký, 2020, 24. 1. 2020. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/kultura/belovlasy-zaklinac-je-papezem-i-walesou-polske-popkultury>.

⁵⁹ ŽŮRKOVÁ, Iva. *{Sága o zaklínači Andrzeje Sapkowského a její český překlad. (Komparativní studie.)}* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2021-02-08]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. S. 13.

⁶⁰ [cs.wikipedia.org](https://cs.wikipedia.org/wiki/Zaklínač_(počítačová_hra)), *Zaklínač (počítačová hra)*. [online]. 5. 6. 2020 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_\(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8Dov%C3%A1_hra\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8Dov%C3%A1_hra)).

⁶¹ SRP, Honza. *Autor knih o Zaklínači žálí na úspěch hry*. *idnes.cz* [online] Srp, 2017, 23. 4. 2017 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hry/magazin/sapkowski-zaklinac.A170421_090312_bw-magazin_srp.

⁶² FANDOM. *Zaklínač (film)*. [online] [zaklinac.fandom.com](https://zaklinac.fandom.com/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_(film)) [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: [https://zaklinac.fandom.com/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_\(film\)](https://zaklinac.fandom.com/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_(film)).

⁶³ Česko-Slovenská filmová databáze. *Zaklínač (TV seriál)*. [online]. [csfd.cz](https://csfd.cz/film/419063-zaklinac/prehled/) [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: csfd.cz/film/419063-zaklinac/prehled/.

⁶⁴ ŽŮRKOVÁ, Iva. *{Sága o zaklínači Andrzeje Sapkowského a její český překlad. (Komparativní studie.)}* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2021-02-08]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.

zemích. Díky košatému jazyku s množstvím latinských citátů a mistrovskou gradací děje, se tato kniha přirovnává ke *Křížákům* Henryka Sienkiewicze. Sapkowski zde ukazuje své bohaté znalosti historických reálií. Je také pověstný svou typickou ironií a skvělým smyslem pro detail.⁶⁵

2. 5. 1. 1. *Sága o zaklínači* – údaje o díle a stručný popis děje

Zaklínač vznikl nejprve jako série krátkých příběhů, které vycházely v polském časopise *Fantastyka* od roku 1986. V Česku se objevily již o rok později v časopise *Pevnost*, jako vůbec první překlad do cizího jazyka. Následně vyšel roku 1993 první díl ze série románů s názvem *Zaklínač*.

Děj ságy je oceňován převážně kvůli pestrému vykreslení postav a kvůli nemožnosti rozdělit je pouze na černé a bílé, zdůrazňuje je spíše jako odstíny šedé.⁶⁶

Na pozadí všech románů stojí důkladně stavěná kompozice. Za rychlým spádem dějové linky je skryta systematicky promyšlená struktura, která je čtenářem velice obdivovaná. Autor se snaží vyhnout veškerým klišé a porušuje stanovená pravidla pro fantasy žánr.⁶⁷

Sapkowski do svého fiktivního světa přenáší společenské i politické problémy vyskytující se v současném světě. Během celé ságy můžeme pozorovat boj o moc a touhu po ní, rasismus a nedůstojné chování vůči nelidským rasám, podvody, podplácení, hromadné vyvražďování a nesmyslné války, odehrávající se bez vážných důvodů.⁶⁸

Hlavním hrdinou celé ságy je Geralt z Rivie. Geralt má bílé dlouhé vlasy a povoláním je zaklínač (orig. *wiedźmin*). Zaklínači jsou nájemní lovci nestvůr a lidé se na ně obracejí, kdykoli se potřebují nějaké zbavit příšery, která je ohrožuje. Zaklínač musí být speciálně vycvičen a projít tzv. *zkouškou trav*, navíc pro boje

⁶⁵ ŽŮRKOVÁ, Iva. {*Sága o zaklínači Andrzeje Sapkowského a její český překlad. (Komparativní studie).*} [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2021-02-08]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. S. 14.

⁶⁶ cs.wikipedia.org, *Zaklínač*. [online]. 5. 3. 2021 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D>.

⁶⁷ KAMBERSKÝ, Petr. *Paradigma dobrého konce je mi protivné*. lidovky.cz [online]. Kamberský, 2010, 22. 5. 2010 [cit. 2021-03-8]. Dostupné z: www.lidovky.cz/noviny/paradigma-dobreho-konce-je-mi-protivne.A100522_000076_In_noviny_sko.

⁶⁸ ŽŮRKOVÁ, Iva. {*Sága o zaklínači Andrzeje Sapkowského a její český překlad. (Komparativní studie).*} [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2021-02-08]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. S. 18.

s příšerami využívají mimo zbraní i různých lektvarů z bylin. Díky zkoušce zmutují, a tudíž jsou odolnější, vytrvalejší a mají pomalejší cyklus stárnutí. Vidí ve tmě a jsou mnohem obratnější, než obyčejní lidé.

Toto tělesné vylepšení má však svou daň. Nejsou příliš oblíbení mezi lidmi. Jde z nich strach a lidé je považují za *proměněnce* bez emocí, vycvičené pouze k zabíjení.

Geraltova mutace se ale úplně nezdařila a o své emoce nepřišel. Dokazuje to i jeho komplikovaná láska k čarodějce Yennefer, kterou miluje a dále jeho láska k princezně Cirille, která je pro něj jako vlastní dcera.

Princezna Ciri je další hlavní hrdinkou ze *Ságy o zaklínači*. Je Geraltovou chráněnkou a učí se s ostatními zaklínači na hradišti Kaer Morhen bojovat a zacházet s mečem. Podstoupila zaklínačský výcvik, ale nepodrobila se mutacím. Ciri je obdařena mocnou silou a umí předvídat budoucnost. Její schopnosti bývají nekontrolovatelné a proto je přivolána na pomoc čarodějka Triss Ranuncul (*orig. Triss Merigold*), nedokáže jí však pomoci.

Princezny Cirilly se tedy ujme ještě mocnější čarodějka Yennefer a učí ji magii. Také ji posílá mezi lidi, aby nebyla od světa příliš stranou a naučila se ovládat své schopnosti.

Ciri začíná hrozit nebezpečí. Hledá ji Rience, služebník hrůzného čaroděje Vilgefortze, snažící se zjistit, kde se Ciri skrývá. Geralt se pokouší ji ochránit a utajit místo, kde Ciri pobývá. Kousek od Thannedu se s Ciri, Geralt a Yennefer opět setkávají na čarodějnickém banketu. Strhne se ovšem hromadný boj mezi několika rasami a pro Geralta je nejdůležitější dostat Ciri do bezpečí. Princezna přežije díky portálu, který ji přenesl na poušť, zatímco Geralt je těžce raněn a přežije pouze díky Triss Ranuncul, která jej přenesla do lesa, kde se mu dostane péče od dryád.

Na poušti se Ciri opět potýká s různými nástrahami a bojuje o přežití. Je však vysvobozena bandou lupičů a společně s nimi se vydá novou cestou loupení a zabíjení. Přijme dokonce nové jméno Falka a zapomene na svou minulost. Bonhart, nájemný vrah, který tuto bandu lupičů pronásleduje, ji po čase dožene a celou bandu vyvraždí, kromě Ciri. Tu unese a udělá z ní bojovnici v aréně, kde zápasí pro potěšení bohaté vrstvy. Nakonec se jí podaří utéct.

Mezitím ji Geralt hledá s několika dalšími pomocníky, kteří se k němu přidali cestou. Ciri se postupně pomstí všem svým nepřátelům.

Sapkowski původně neplánoval stvořit celou *Ságu o zaklínači*. Začalo to povídkou, kterou následně rozvíjel a tvořil další zápletky. Dále na ni začaly navazovat rozsáhlejší texty, což se projevuje na struktuře děje, který bývá nesourodý a zmatený. Dějové linie se proplétají a nemají souvislý průběh od začátku do konce. Až po přečtení všech knih a povídek o *Zaklínači*, do sebe děj zcela zapadne a čtenář dojde ke konečnému pochopení příběhu.

3. KOMENTÁŘE K PŘEKLADU FANTASY OD SOUČASNÝCH ČESKÝCH PŘEKLADATELŮ FANTASY LITERATURY

„Bez kouzlení se slovy se dobrý překladatel fantasy doopravdy neobejde.“⁶⁹

Tato kapitola se věnuje osobnostem překládajícím z oblasti fantastické literatury. V kapitole je zmíněno sedm překladatelů, kteří komentují problematiku fantasy překladu, představují začátky své kariéry a popisují mnohá úskalí, se kterými se musejí během práce potýkat. Ať už se jedná o problémy týkající se samotného textu nebo požadavků zadaných nakladatelem.

Kapitola čerpá z rozhovorů, které daní překladatelé poskytli na různých internetových doménách. V souvislosti s tématem této diplomové práce se v následující kapitole opět nastíní problematika profesionálního překladu vůči fenoménu amatérského překládání, a otázka, zda má překladatel možnost uchytit se i bez požadovaného vzdělání.

Současnými českými překladateli rozumíme ty překladatele, kteří aktivně překládali od 90. let 20. století nebo aktivně překládají po roce 2000 až do současnosti z cizího jazyka do jazyka českého.

Konkrétní překladatelé byli vybráni tak, aby byly zmíněny největší překladatelské kapacity z oblasti fantasy, zároveň, aby byl vzorek překladatelů dostatečně pestrý a dokázal co nejlépe přiblížit, za jakých okolností je možnost dostat se k profesionálnímu překládání a zda je studium jazyka stěžejní.

Níže citované úryvky z rozhovorů představují Romana Tilcera, amatérského překladatele, který následně vyhrál soutěž Jiřího Levého a stal se tak profesionálním překladatelem. Dále Pavla Weigla, kterému technické vzdělání pozitivně ovlivnilo kvalitu překladu z oblasti science fiction. Martinu Knápkovou, vystudovanou překladatelku, která se ani přes vhodné vzdělání překladatelkou stát nechtěla, ale nakonec překládá a obdržela mnoho překladatelských ocenění. Roberta Pilcha, který nemá příslušné překladatelské vzdělání, ale podědil talent a vlohy po svém otci, který byl známým překladatelem a podílel se na propagaci *Zaklínače* v České republice. Dále novinářku Veroniku Volhejnovou, která se

⁶⁹ TELIČKOVÁ, Michaela. *Fantastická jména a jak je přeložit*. kavarna.hostbrno.cz [online]. Teličková, 2019. 03.06.2019 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://kavarna.hostbrno.cz/clanky/fantasticka-jmena-a-jak-je-prelozit>.

k překladu propracovala postupně a náhodou, jelikož bylo třeba překladů povídek jako výplň pro nedělní přílohy. Milan Pohl, který popisuje, jaká je spolupráce v překladatelských skupinách, které pracují na jednom obsáhlém díle. A Robert Tschorn, který je profesionálním překladatelem s příslušným vzděláním a citem pro jazyk.

Tato kapitola záměrně vynechává překladatele Stanislava Komárka, kterým se budeme podrobněji zabývat až v následující čtvrté kapitole.

3. 1. Roman Tilcer

„Četba cizích překladů mě ohromně nabíjí.“⁷⁰

Roman Tilcer se narodil v roce 1987. Vystudoval český jazyk a rodinnou výchovu. Překladu se profesionálně věnuje od úspěchu v soutěži Jiřího Levého v roce 2008. Překládá hlavně sci-fi a fantasy literaturu z angličtiny do češtiny.

Nejprve amatérsky zkoušel překládat počítačové hry. Dále se na gymnáziu pokoušel sám pro sebe přeložit povídky o *Conanovi* od R. E. Howarda, jelikož nebyly k dostání v češtině. Později byly přeloženy Janem Kantůrkem.

Překlad fantasy se od beletrie liší převážně dohledáváním zcela rozdílných informací. Zatímco v beletrii dohledáváme častěji reálie a historické události, ve fantasy se jedná o mytologii a nadpřirozené jevy.

Podle Tilcera se tedy nezasvěceným lidem může zdát, že překládání fantasy je jednodušší, ale autoři fantastiky, stejně jako autoři beletrie, také často odkazují na jiná díla a další kulturní fenomény. Při překládání fantasy jsou mimo jiné problémy s výslovností různých jmen a názvů, které často bývají nedohledatelné v tradičním seznamu jmen nebo reálných oblastí.⁷¹

Pokud má překladatel možnost sledovat fóra věnovaná žánru, ve kterém píše, v našem případě fantasy a sci-fi, měl by být v této věci aktivní. Je totiž určitá pravděpodobnost zpětné vazby od čtenářů na vámi zadaný překlad, i když mnohdy není příliš hodnotná. „(...)jednou mi třeba kritizovali skloňování slova

⁷⁰ SEMOTAMOVÁ, Tereza. *Tilcer, Roman*. iLiteratura.cz [online]. Semotamová, 2018, 23. 7. 2018, [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/40241/tilcer-roman>.

⁷¹ Tamtéž.

*gang v množném čísle, přitom varianta, kterou prosazovali, nebyla gramaticky správně.*⁷²

Pro překladatele je dále důležité číst knihy a vzdělávat se v jazyce. *„Překladatel si musí hlídat, aby nesklouzl do takzvané překladatelštiny a nepřeváděl text příliš doslovně. Zní to pak šroubovaně. Třeba nepravé vedlejší věty – těch je překladová fantastika plná. Proto se snažím číst českou beletrii a udržovat kontakt s přirozenější a rozvinutější češtinou.*⁷³

3. 2. Pavel Weigel

„Překladatelé jsou bytosti osamělé a nenápadné, často ani nejsou uváděni (měli jste snad v čítance napsáno, kdo ukázkou přeložil?)“⁷⁴

Zásadním překladatelem z polského jazyka je Pavel Weigel. Díky jeho překladatelské práci se do povědomí českých čtenářů dostal např. světově uznávaný Stanisław Lem, propagonista vědecko-fantastické literatury.

I přesto, že tento překladatel nepřekládal výhradně fantasy, ale věnoval se spíše sci-fi literatuře, je taktéž zahrnut do této kapitoly, jelikož jeho komentář o překladu science fiction velice úzce souvisí s problematikou, kterou se tato kapitola zabývá.

Pavel Weigel se narodil 26. května 1942 a zemřel 30. listopadu 2015. Byl to český spisovatel a překladatel z ruštiny a polštiny. Vystudoval Střední průmyslovou školu chemickou v Brně a následně studoval na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze.⁷⁵

Podle něj se překladatelé mnohdy potýkají s četnými neologizmy, pro které se musí vymyslet zcela nové ekvivalenty. Souvětí bývají mnohdy komplikovaná a plná slangů. Občas se zadaří, že překladatel přeloží danou skutečnost konkrétním slovem, které se následně uchytí celosvětově.

⁷² Tamtéž.

⁷³ SEMOTAMOVÁ, Tereza. *Tilcer, Roman*. iLiteratura.cz [online]. Semotamová, 2018, 23. 7. 2018, [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/40241/tilcer-roman>.

⁷⁴ REDAKCE. *Překladatel a autor Pavel Weigel*. topzine.cz [online]. Redakce, 2010, 21. 11. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/prekladatel-a-autor-pavel-weigel-stanislaw-lem-je-pro-mne-modla>.

⁷⁵ cs.wikipedia.org, *Pavel Weigel*. [online]. 11. 12. 2020 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Weigel.

Velice vynalézavým, kreativním spisovatelem byl již výše zmíněný polský autor Stanislav Lem, který byl mistrným odborníkem ve vytváření nových slov. Pavel Weigel si musel osvojit bohatou slovní zásobu a ke spoustě neologizmů vymyslet vhodné ekvivalenty v českém jazyce tak, aby naplňovaly sémantickou funkci slova. „*Ostatně si myslím, že kdyby ji vydali v USA hned, možná by se dnes místo virtuální realita říkalo fantomatika*“⁷⁶

Postupování při překladu obvykle zabere spoustu času. Weigel uvádí, že přeložit jednu stranu textu v průměru trvá čtyřikrát déle, než čas, za kterou ji napsal autor. Obecně se snaží překládat literaturu faktu – veškerá jména, reálie, citáty nebo názvy institucí se musí nejprve ověřit.

Také překladatelům velice imponuje všestrannost a dostatečné množství názvosloví z různých odvětví. Překladatel nikdy dopředu neví, s čím se bude v knize potýkat. „*U Lema mi pomohlo i technické vzdělání (...). Například vtipy na principu jazykových hříček nebo cizích reálií je někdy třeba vymýšlet zcela znovu, ale tak, aby se zachoval jejich duch.*“⁷⁷

3. 3. Martina Knápková

„*Čtěte. Hlavně po sobě a nejlíp nahlas.*“⁷⁸

Martina Knápková se narodila v roce 1983. Vystudovala anglistiku a bohemistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Mimo překladatelství pracuje také v literární agentuře Kristin Olson.

Její prvním překladem byly povídky z dvousvazkové sbírky *Planeta, která neexistovala* od autora Philipa K. Dicka. Na těchto povídkách se podílela i jako jazyková redaktorka. Mimo beletrii se věnuje překladu komiksů.⁷⁹

V rozhovoru pro časopis *XB-1* uvádí, že se jako překladatelka občas setkává se situacemi, kdy autor není zcela konzistentní, co se týče popisů.

⁷⁶ REDAKCE. *Překladatel a autor Pavel Weigel*. topzine.cz [online]. Redakce, 2010, 21. 11. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/prekladatel-a-autor-pavel-weigel-stanislaw-lem-je-pro-mne-modla>.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ TILCER, Roman. *Tváře překladu 20: MARTINA KNÁPKOVÁ*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 23. 12. 2019 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-martina-knapkova/>.

⁷⁹ Tamtéž.

„(...)protagonisté měli na jedné stránce tmavé vlasy a na další byli blondatí, pohovky se měnily z modrých na červené a podobně.“⁸⁰

Překladatel se tedy potýká s problémy, zda jsou takové změny záměrné nebo nechtěné. Musí se tedy rozhodnout, zda bude chyby opravovat, nebo je nechávat jako jistý kolorit. *„(...) člověk si při překládání často připadá dost osamělý a taky mnohdy tápe a není si jistý svými řešeními.“⁸¹*

Také se u fantastiky častěji setkáváme s tzv. „překladatelskými oříšky“, se kterými se překladatel musí potýkat. Martina Knápková uvedla například tento:

„(...)hlavní hrdinky při jednom ze svých dobrodružství narazí na tajemnou větu, která jim nedává smysl. V angličtině zní „BEWARE THE KITTEN HOLY“. Posléze jim dojde, že se jedná o přesmyčku, jejímž rozluštěním je věta: „IN THE TOWER BY THE LAKE“. Což je indicie, která jim napoví, kam se dále vydat. Bylo tedy potřeba vymyslet překlad, který bude stejným způsobem fungovat v češtině. Přesmýknutá věta navíc rozvíjí představivost jedné z hrdinek, takže si okamžitě začne ono „svaté koťátko“ představovat – v knize je tudíž nakreslené, a proto musí zůstat i v překladu. Beware the Kitten Holy je taky název celého komiksového alba, takže překlad ještě ke všemu musí mít tu správnou „názvovou“ údernost. Nakonec to dopadlo tak, že jsem si hrubý překlad věty „BEWARE THE KITTEN HOLY“ rozstříhala na jednotlivá písmena a strávila nepočítaně hodin jeho přesmýkáváním a doladováním, až z toho nakonec vylezla přesmyčka „Střez se svaté kočičky“ a její rozluštění „Věž – test i skryš, co čeká.“⁸²

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

3. 4. Robert Pilch

„Není důležité, co napíšeš, ale jak to napíšeš.“⁸³

Robert Pilch se narodil 6. května 1976 v Ostravě. Jeho otcem je již výše zmiňovaný Jiří Pilch, který se podílel spolu se Stanislavem Komárkem na propagaci a překladu *Zaklínače* u nás v Česku. Díky svému otci se během studia ostravského gymnázia stal členem sci-fi Klubu literární fantastiky v Ostravě. Nyní se žíví jako překladatel převážně z polského jazyka, dále jako nakladatel a redaktor. Pracoval pro nakladatelství Wales, ale v současnosti vlastní nakladatelství Brokilon.

Robert Pilch věděl odjakživa, že se chce stát překladatelem, a věří, že k tomu byl předurčen. Také v tom určitě hrálo významnou roli, že jeho otec byl právě Jiří Pilch, zakladatel nakladatelství Leonardo. Na svého otce vzpomíná slovy: „Vždycky se mi líbilo, jak buší do psacího stroje – a taky se mi ten psací stroj jednou podařilo zničit, když jsem se tátu pokoušel napodobovat. Asi mi překládání bylo předurčeno.“⁸⁴

Již na základní škole si do sešitu překládal ze slovenštiny do češtiny *Čierného mustanga* (orig. *Der schwarze Mustang*, čes. *Černý mustang*) od německého spisovatele Karla Maye.

Na otázku, co práce překladatele obnáší, odpověděl, že každý překladatel musí striktně dodržovat termíny. Ale také skvělý pocit z dobře odvedené práce a následné pochvaly, pokud se překlad povede. „Je to vlastně stejné jako u spisovatelů, jen s tím rozdílem, že překladatel netvoří, ale slouží textu.“⁸⁵

⁸³ BŘEZINA, Michal. *Robert Pilch: Není důležité, co napíšeš, ale jak to napíšeš*. vanili.cz [online]. Březina, 2018, 22. 8. 2018 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.vanili.cz/scifi/clanek/?robert-pilch-neni-dulezite-co-napises-ale-jak-to-napises-1093>.

⁸⁴ STRUČOVSKÝ, Martin. *INTERVIEW: Rozhovor s Robertem Pilchem*. neviditelnypes.lidovky.cz [online]. Stručovský, 2008, 21. 4. 2008 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: https://neviditelnypes.lidovky.cz/scifi/interview-rozhovor-s-robertem-pilchem.A080420_114026_p_scifi_hpe.

⁸⁵ Tamtéž.

3. 5. Veronika Volhejnová

„Když si něčím nejsi jistá, přečti si to nahlas. Nesmysly se dají přehlédnout, ale přeslechnout ne.“⁸⁶

Veronika Volhejnová se narodila v roce 1962. Vystudovala žurnalistiku na Karlově Univerzitě. Jako novinářka začínala v *Lidové demokracii* a svou novinářskou kariéru zakončila v *Dobřím večerníku*.

Nedělní přílohy novin se musely často naplnit novými věcmi a zpravidla to bývaly překladové povídky. Takto s překladem začínala, následně dostala od spolužáka nabídku, aby si přeložila knihu, a nakonec překlad v roce 1993 skutečně dokončila. Mezi její nejznámější fantasy překladatelská díla patří *Letopisy Narnie* od C. S. Lewise nebo *Artemis Fowl* od Eoina Colfera.

Překladatelova práce není pouze o přenášení textu z výchozího jazyka do jazyka cílového. Je to i řešení praktických problémů, třeba ze strany nakladatelství. Jeden z mnoha takových problémů popsala Veronika Volhejnová v rozhovoru pro časopis *XB-1*.

Letopisy Narnie byly původně přeloženy Renatou Ferstovou, ale následně vznikla potřeba úplně nového překladu ze strany nakladatelství v souvislosti s filmovým zpracováním. Překlad filmu ale ve výsledku vycházel z původní verze, proto bylo potřeba nový překlad pozměnit, aby s tou filmovou verzí seděl. Takže v podstatě došlo k situaci, kdy nový překlad začali předělávat zpět na ten původní. *„Film totiž vycházel z původní verze, a tak přes můj nesouhlas nakladatelství opravovalo moje řešení v souladu s ním, zvláště pokud jde o jména. Chápu logiku věci, jenže to už mohli vydat původní překlad! Takhle si o mně určitě pár lidí pomyslelo, jaký jsem plagiátor, a přitom jsem v tom byla nevinně.“⁸⁷*

Z překladatelů uvedených v této kapitole má paní Volhejnová nejdelší praxi, a tudíž je na místě zmínit rozdíly a rozvoj z oblasti překladu v uběhlých letech

⁸⁶ TILCER, Roman. *Tváře překladu 10: VERONIKA VOLHEJNOVÁ*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2018, 28. 2. 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-veronika-volhejnova/>.

⁸⁷ TILCER, Roman. *Tváře překladu 10: VERONIKA VOLHEJNOVÁ*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2018, 28. 2. 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-veronika-volhejnova/>.

z pohledu někoho, kdo byl u tohoto posunu přítomen. Také názor na samotný vývoj v kvalitě překládání z pohledu samotného překladatele.

Dle překladatelky je překládání podstatně rychlejší díky psaní na počítači a práci s internetem, kdy je podstatně snazší vyhledat si slang nebo reálie. S výhodami digitální éry souvisí i překladatelské online programy nebo nástroje, kam jdou uložit výrazy či slovní spojení, se kterými se překladatel v minulosti potýkal a lze je jednoduše zpětně dohledat. Jedná se o překladatelské programy, čili počítačem podporovaný překlad neboli *nástroje CAT*.⁸⁸

Pokud s nimi překladatel ovšem nepracuje, je o tato správná řešení obohacen pouze vědomostně a jednoduše si je pamatuje. „*V překladu třeba už jen proto, že se postupně potkáte s různými těžko přeložitelnými výrazy, které si musíte rozmyslet, přežvýkat a najít řešení. Jenže když se s nimi potkáte příště, máte už to řešení uložené v databázi, tedy v palici, takže vám zabere méně mozkové kapacity.*“⁸⁹

Také je pro překladatele výhodné si z dlouhodobého hlediska vybírat tytéž autory: „*(...)které se naučíte znát, zvyknete si na ně, vstřebáte jejich styl, jejich zvláštnosti... to taky hodně pomáhá.*“⁹⁰

3. 6. Milan Pohl

Milan Pohl se narodil 31. srpna v Praze. Fantasy a sci-fi si oblíbil již na základní škole, ale před překladatelskou kariérou nejprve zkoušel psát vlastní tvorbu. Se svou povídkou vyhrál v roce 2003 soutěži *O Stříbřitělesklý halmochron*⁹¹ a v únoru stejného roku se objevila v časopise *Ikarie*. K dnešnímu dni přeložil více než 50 titulů z oblasti fantasy a sci-fi literatury, mezi nimiž najedeme slavné tituly jako *Star Wars* nebo *Všichni ptáci na nebi* od Charlie Jane Andersové. Mimo jiné se podílel i na překladu a dramaturgii seriálu *Firefly*.

⁸⁸ více na: MÜGLOVÁ, Daniela. *Komunikace Tlumočení Překlad – aneb proč spadla Babylonská věž*. Nitra: Enigma, 2013.

⁸⁹ TILCER, Roman. *Tváře překladu 10: VERONIKA VOLHEJNOVÁ*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2018, 28. 2. 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-veronika-volhejnova/>.

⁹⁰ TILCER, Roman. *Tváře překladu 10: VERONIKA VOLHEJNOVÁ*.cz [online]. Tilcer, 2018, 28. 2. 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-veronika-volhejnova/>.

⁹¹ Literární soutěž o nejlepší sci-fi, fantasy nebo hororovou povídku, která probíhá více než 30 let.

Milan Pohl je zkušený překladatel jak v oblasti fantasy, tak i ve vědecko-fantastické literatuře. Ale ani v takovém typu žánru se nemíneme s problematikou týkající se dnešních moderních filozoficko-společenských otázek. Například Charlie Jane Andersová v jednom ze svých románů uvedla postavu, která je genderově neutrální a záměrně u ní není uvedeno pohlaví. Postava byla v angličtině označována bezpříznakovým zájmenem „they“ – čes. *oni/ony*.

„Čeština je samozřejmě velmi ‚genderový‘ jazyk, na rozdíl od angličtiny si v ní každý člověk musí vybrat, v jakém rodě o sobě bude mluvit. Ponechat u této postavy záměrnou bezpohlavnost nebylo snadné (...). Ve výpovědích, kdy postava mluví sama o sobě, jsem volil takové formulace, abych se gramatickému rodu vyhnul – sahal jsem tedy po volnějším překladu, aby na sebe postava rod ‚nepráskla‘.“⁹²

Občas se překladatel dostane do situace, kdy není pouze na něm samotném (mimo požadavků nakladatelství) konečná podoba výsledného překladu. Existují díla, která pro svůj rozsah potřebují více překladatelů na jeden překlad nebo má dané dílo více oficiálních vlastníků autorských práv apod.

S touto situací, má Milan Pohl bohaté zkušenosti. Jak již bylo zmíněno, podílel se na překladu knih ze světa *Star Wars*. Tato vesmírná série je rozsáhlé univerzum, takže na něm pracuje několik překladatelů a taktéž existuje několik vlastníků licencí na toto dílo. Navíc se knižní překlad musel shodovat s filmovou verzí. Když začala unikátní série románů v roce 2003 vycházet, poradil si s tím kolektiv překladatelů takto: *„Od první chvíle, kdy Egmont v roce 2003 zahájil vydávání románů Star Wars, jsem proto s ostatními překladateli začal budovat slovníček⁹³, který se v dalších letech neustále rozrůstal. Díky tomu se dařilo udržovat konzistentní terminologii.“⁹⁴*

⁹² TILCER, Roman. *Tváře překladu 11: MILAN POHL*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 2. 8. 2019 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-milan-pohl/>.

⁹³ více o kolektivním překladu: FILKINA, Evgenia. {Elektronická podpora pro kolektivní překlad textu.} [online]. Dostupné z: <https://dspace.cvut.cz/handle/10467/10306>.

⁹⁴ TILCER, Roman. *Tváře překladu 11: MILAN POHL*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 2. 8. 2019 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-milan-pohl/>.

3. 7. Robert Tschorn

„Literární dílo není dokumentární popis děje, ale symfonie v próze, kde má nakonec každá slabika v kontextu svůj smysl.“⁹⁵

Robert Tschorn se narodil v roce 1974 v Praze. Vystudoval lingvistiku a angličtinu na Karlově Univerzitě a během studií se účastnil překladatelských seminářů Martina Hilského, Františka Fröhliche a Zdeňka Hrona.

K fantasy literatuře se dostal kolem třinácti let, po přečtení *Pána Prstenů*. S prvními překlady fantasy začínal pro časopis *Ikarie*. Dále spolupracoval s nakladatelstvími, jako jsou Laser nebo Triton, a na svém překladatelském kontě má romány Philipa K. Dicka nebo Davida Cronenberga.

Dle Roberta Tschorna je při překladu fantasy žánru nejdůležitější vžít se do pro nás neznámého světa. Osvojit si uvažování obyvatel, vést si místopisné, genealogické poznámky. Také vynalézavě, ale zároveň přirozeně přeložit vlastní jména, v případě, že se nejedná o anglofonní svět.

Pro překladatele je dále nejdůležitější pečlivost. Provést důslednou kolokaci a následně svůj výkon probrat s redaktorem a pozastavit se nad všemi nedokonalostmi a chybami.

Při překladu textu nejde pouze o mechanický překladatelský proces, nýbrž o pečlivý výběr slov co nejvhodnějších. Každý překladatel by se měl neustále vzdělávat v českém jazyce. Měl by také číst autory, kteří svou pozornost věnují současnému jazyku.

„V krásné literatuře (...) nemá žádná věta jen první sdělovací význam; nese rytmus, melodii; volba slov určuje kadenci, zbarvení, jakákoli nepravidelnost třeba ve volbě lexikální roviny nebo v slovosledu ukazuje na záměr nikoli primárně popisný, tehdy si musím v češtině pohlídat aktuální členění větné, být na pozoru před ironií, prostě pátrat, co tím chtěl autor naznačit nebo zdůraznit.“⁹⁶

⁹⁵ TILCER, Roman. *Tváře překladu 14: ROBERT TSCHORN*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 30. 9. 2019 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-robot-tschorn/>.

⁹⁶ Tamtéž.

3. 8. Shrnutí komentářů

Z výše uvedených informací vyplývá, že překladatelské vzdělání či studium cizího jazyka nemusí nutně ovlivňovat kvalitu práce. Naopak, jak tomu bylo například u Pavla Weigla, mu dosažené vzdělání jiné než překladatelské významně pomohlo s překladem tvorby Stanisława Lema. Vzdělání z oblasti technologie mělo v jeho případě příznivý vliv v orientování se v technickém názvosloví.

Většina z uvedených překladatelů začínala jako amatéři a postupně se vypracovali na profesionální překladatele, ať už díky samotnému talentu a citu pro jazyk, náhodou nebo výhrou v literární soutěži.

Ve více než polovině komentářů byla zmíněna důležitost znalosti cílového jazyka, v našem případě znalost češtiny. Jak uvádí například Robert Tschorn, je nutné znát dokonale český jazyk, umět vytvářet věty s rytmem a dokonalým slovosledem. Najít nejvhodnější ekvivalenty a nejlépe vyřešit těžko přeložitelné frazeologismy či slovní hříčky.

I přes veškerá žánrová specifika a nedosažení filologického vzdělání některých překladatelů, musejí i oni v oblasti překladu fantasy řešit obecné problémy, kterými se teorie překladu zabývá. Jejich praxe se tedy příliš neliší od překladové praxe obecné.

Nelze ani konkrétně či jednoznačně určit, zda překladatel se vzděláním, dosahuje v rámci kvality překladů lepších výsledků, než amatér, který se na post profesionálního překladatele vypracoval v průběhu let.

4. STANISLAV KOMÁREK

4. 1. Život a tvorba

Stanislav Komárek se narodil 1. 7. 1960 v Českém Těšíně. Původním vzděláním je technik a pracuje jako technik telekomunikací. Je ovšem znám jako překladatel sci-fi a fantasy literatury z polštiny a angličtiny nebo jako ilustrátor sci-fi literatury.⁹⁷

Nejvíce se však proslavil překladem ságy od Andrzeje Sapkowského s názvem *Zaklínač*. Polský jazyk, ze kterého překládá do českého, však nikdy nestudoval.

Vzhledem k česko-polskému prostředí, kde vyrůstal, slýchal polštinu již od dětství. Překládání se nejdříve věnoval amatérsky ve *fanzinech*,⁹⁸ kde překládal povídky anglosaských autorů. Až v pozdějších letech začal překládat profesionálně.⁹⁹

O polské fantasy literatuře se v jednom rozhovoru vyjádřil takto: „Je pestrá, například na pomezí hororu a fantasy píše Jaroslaw Grzędowicz, kterého překládá Robert Pilch. Já jsem překládal Maju Kosakowskou, což je Grzędowiczova manželka. Hodně toho překládal Pavel Weigel, který ale také už bohužel není mezi námi, a já po něm zdědil Andrzeje Pilipiuka a jeho sérii o věčně opilém exorcistovi Jakubu Vandrovci. Je to zábavné, mám za sebou jeho první poweigelovskou knížku v češtině.“¹⁰⁰

I přesto, že je často asociován výhradně s fantasy a sci-fi literaturou, Komárek tvrdí, že poznávat nuance a specifika jazyka se daří na různorodých tématech. Přeložil mimo jiné i publikaci z oboru historie architektury, folkloristiky nebo knihu o léčivých bylinách. Dokonce se řadí mezi zakladatele ostravského Klubu literární fantastiky.

⁹⁷ Databazeknih.cz, *Stanislav Komárek*. [online]. 2. 1. 2006. ÚTRL FF UK a KAA FF MU: © 2008 - 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000004922.; Bibliografie dějin Českých zemí. *Komárek, Stanislav, 1960-* biblio.hiu.cas.cz [online]. [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://biblio.hiu.cas.cz/records/44a71363-e317-4f26-abe9-97bd66f9d360>.

⁹⁸ Fanouškovský časopis.

⁹⁹ Databazeknih.cz, *Andrzej Sapkowski*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/andrzej-sapkowski-269>.

¹⁰⁰ JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkovským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andrzej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

V 90. letech vzniklo nakladatelství Leonardo založené Jiřím Pilchem a Stanislav Komárek pro něj začal překládat polskou sci-fi literaturu. V těchto letech Pilch s Komárkem narazili na tehdy už věhlasného polského autora Andrzeje Sapkowského.

Nakladatelství Leonardo se stalo vydavatelem veškeré tvorby Andrzeje Sapkowského a Stanislav Komárek jeho „dvorním“ překladatelem.¹⁰¹

Kromě knih Andrzeje Sapkowského překládal i Maju Kossakowskou nebo Andrzeje Pilipiuka. Mezi Komárkovy oblíbené polské autory patří například Stanisław Lem.¹⁰²

4. 3. Stanislav Komárek – vývoj od amatérských začátků až k současné profesionální překladatelské praxi

Dle svých slov měl Stanislav Komárek v počátcích svého překládání mnohem větší mezery v češtině než v polštině. „(...)Polštinu jsem ovládal jakožto rodilý Těšíňan, ale v češtině jsem měl větší mezery. Původně jsem totiž technik, bez hlubšího humanitního vzdělání. Když se ohlédnu, někdy bych si nafackoval.“¹⁰³

K počátkům ostravského sci-fi Klubu literární fantastiky,¹⁰⁴ v rámci kterého vznikl první překlad *Zaklínače* v Česku, a jehož členem byl i Stanislav Komárek, se váže amatérismus a nadšení.

Komárek vzpomíná na problémy, které jeho členy v 80. letech provázely. Nebylo kde se scházet nebo kde vydávat fanziny. Díky ostravskému klubu ale potkal svoji ženu, která je nyní ilustrátorkou *Zaklínačské ságy*.

¹⁰¹ TILCER, Roman. *Tváře překladu 17: STANISLAV KOMÁREK*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 11. 11. 2019, [cit. 2021-03-09]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-stanislav-komarek/>.

¹⁰² JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkowským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

¹⁰³ JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkowským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

¹⁰⁴ Ostravský klub, zabývající se sci-fi literaturou a vydáváním fanzinů.

V 90. letech přišel další problém, jelikož překládal každý, kdo alespoň trochu uměl jazyk. Nakladatelství se příliš nestarala o korektury ani redakční činnost.¹⁰⁵

Amatérismus tedy provázel Stanislava Komárka po celou dobu, kdy s překladem začínal. Svůj pohled na amatérské začátky jeho překladatelské tvorby popsal v rozhovoru pro tuto diplomovou práci takto:

„Ty začátky byly opravdu hodně amatérské, uvědomuji si to a kaju se. Myslím tím zejména první vydání pentalogie (ty bílé paperbacky). Taky jsem je v té době ještě ťukal na mechanickém psacím stroji, po ruce korekční bělobu, a protože pak neprošly ani pořádnou (čili vůbec žádnou) redakcí, zůstalo tam hrozně moc překlepů i gramatických chyb.“¹⁰⁶

V době kdy začal překládat, byl již zaměstnaný ve svém oboru, měl rodinu a na případné doplnění studia neměl pomyšlení. I když přiznává, že některá z překladatelských řešení by nemusel tak složitě hledat, poněvadž by se to pravděpodobně naučil ve škole: *„Patrně by to byla jistá výhoda, jenže takhle jsem si musel ledacos najít sám a sám se naučit. A to taky není k zahození.“¹⁰⁷* Takové záležitosti tedy vnímá jako užitečné lekce, jelikož dále uvádí, že překlad, na který bývá nejvíce pyšný, je takový, který je těžký. Dále dodává, že nikdo z nakladatelů, kteří mu zadávají práci, se jej na titul nikdy nevyptávali.¹⁰⁸

Postupně se v průběhu let vypracovával. V následujících dotiscích se oproti prvním vydáním, mnohem více s redaktorem snažili vyhnout se chybám a dbát na důslednější korekturu: *„V dalších reprintech jsme se je pokoušeli co nejvíc vycytat a snad se nám to vcelku povedlo, i když se určitě někde najde nějaký přehlédnutý překlep nebo polonismus.“¹⁰⁹*

¹⁰⁵JIROUŠEK, Martin. Se Sapkowským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21.4.2018, , 1 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

¹⁰⁶ Celý rozhovor se Stanislavem Komárkem – viz příloha č. 1.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ Tamtéž.

Překlepy, ke kterým došlo během překladu prvních vydání, byly například: pol. *Nazair* – čes. *Nazir*, pol. *Dalka* – čes. *Dalha*, pol. *Assengard* – čes. *Assengerd*. Převážně se jednalo o pouhou záměnu písmene. V dalších vydání jsou tyto chyby opraveny. Při ohlédnutí za svými překlady zastává obecně názor, že dnes by jeho překlad vypadal mnohem lépe. Jelikož má v současnosti mnohem více praxe, celkově se v překladu zlepšil a také se pozitivně změnila spolupráce mezi překladatelem a redaktorem.¹¹⁰

4. 4. Komentář Stanislava Komárka k vlastnímu překladu a překladatelským postupům

Komárek přeložil kompletní tvorbu Andrzeje Sapkowského a v jeho románech či povídkách se český překladatel výborně orientuje. Dokonce je dáván za příklad ostatním zahraničním autorům, kteří se Sapkowského neustále na něco doptávají.

Dle Stanislava Komárka je právě orientace v příběhu spolu s dokonalým pochopením autorova imaginárního světa, to nejdůležitější. Autor vytváří vlastní pravidla a reálie imaginárního světa, který bývá ve fantasy inspirován mýty, legendami, pohádkami, magií atd. Překladatel je tak prvním čtenářem ve svém jazyce. Musí se proto umět vžít do děje, být naprosto obeznámen s reáliemi a hlavně být schopen smysluplně a přesně převyprávět daný příběh.¹¹¹

Po přečtení a pochopení fantasy díla následuje samotný proces překladu. Komárek uvádí, že fantasy, které je podžánrem beletrie, se neliší od jiných typů populární literatury narativně, ale hlavně tematicky.¹¹²

Jak bylo zmíněno výše v třetí kapitole, každý překladatel řeší jiné problémy, a každý má osvojené jiné překladatelské postupy a řešení. Byly zmíněny pomocné překladatelské prvky jako například *překladatelský glosář*, kam se průběžně zaznamenávají konkrétní překladatelská řešení, *počítačem podporovaný překlad* či vyhledávání nejasných jevů na internetu.

Stanislav Komárek však uvádí z vlastní zkušenosti, že pokud je překladatel schopen se do děje perfektně vžít a nechá se příběhem pohltit, nepotřebuje žádný

¹¹⁰ Celý rozhovor se Stanislavem Komárkem – viz příloha č. 1.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž.

slovníček nebo jmenný seznam, jelikož vše nosí v hlavě. V případě, že určitou věc zapomene, dohledá ji potom zpětně v již přeloženém textu.¹¹³

Tato diplomová práce také hledá odpověď na otázku, zda překladatel po sobě zanechává v textu stopu, případně identifikovatelné prvky typické pro jeho překlad díla. Dále zkoumá, zda se při procesu překládání projevuje osobnost samotného překladatele.

V rámci rozhovoru byla tato otázka panu Komárkovi položena. Ve své odpovědi uvedl, že za svůj specifický rys, který do svých fantasy překladů vkládá, považuje nejspíš časté užívání přechodníků:

„Asi to, co mi často připomínají, a to používání přechodníků. Ale o tom jsem už taky někde říkal, že to je stylistický prostředek možná trochu zastaralý, ale je škoda se ho vzdávat, do našeho jazyka patří, a navíc do historizujícího textu docela pasuje. Ale rozhodně je nepoužívám za všech okolností, mimo fantasy se v mých překladech přechodníky nevyskytují, nebo jenom ojediněle.“¹¹⁴

Jako překladatel se také musí přizpůsobovat možnostem cílového jazyka a následně vysvětlovat svá rozhodnutí zvědavým čtenářům.

Stalo se tak u postavy Jaskiera, který v češtině dostal jméno trubadúr Marigold. Komárek tuto změnu vysvětlil takto:

„Jaskier je polsky pryskyřník. To v češtině nezní ani trochu poeticky. Zkusil jsem latinu i angličtinu a hledal názvy pro podobné květiny. Buttercup se mi taky nelíbil, tak jsem našel blatouch čili marsh-marigold. Ale na tom přejmenování není nic divného, tahle postava se v různých jazykových verzích jmenuje pokaždé jinak. Pár příkladů: slovensky Blyskáč – orsej, anglicky Dandelion – pampeliška, německy Rittersporn – ostrožka, maďarsky Kőkörcsin –

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Celý rozhovor se Stanislavem Komárkem - viz příloha č. 1.

*koniklec. Ale třeba ve franštině a španělštině evidentně zní dostatečně exoticky originální Jaskier.*¹¹⁵

Následně se ale v ději objevila postava Triss Merigold, tudíž by s trubadúrem Marigoldem mohlo docházet k záměnám vzhledem k podobnosti jmen. „*Triss Merigold uvedl autor do děje později a tuším, že její jméno byla tak trochu schválnost vůči mému Marigoldovi,*“¹¹⁶ komentoval tuto skutečnost Komárek. Proto byla nutnost přejmenovat Triss Merigold. Překladatel se nakonec uchýlil k latinskému názvu pryskyřníku, a tak vznikl název Triss Ranuncul.

Stanislav Komárek přeložil během své více než třicetileté překladatelské praxe okolo dvaceti pěti knih. Jako první se zasloužil o překlad *Zaklínače*, který se následně stal kultovním fenoménem fantasy v České republice a je známý po celém světě. Komárek se k překladatelské profesionalitě dopracoval sám díky zkušenostem, které v průběhu let nasbíral.

¹¹⁵ TILCER, Roman. *Tváře překladu 17: STANISLAV KOMÁREK*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 11. 11. 2019, [cit. 2021-03-09]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-stanislav-komarek/>.

¹¹⁶ TILCER, Roman. *Tváře překladu 17: STANISLAV KOMÁREK*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 11. 11. 2019, [cit. 2021-03-09]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-stanislav-komarek/>.

5. VZTAH MEZI AUTOREM A PŘEKLADATELEM

*„Překladatel je interpretem, tvůrcem sekundárním, nikoli primárním, tím, kdo pokorně slouží autorovi, a ne vlastní marnivosti, a neměl by na to zapomínat.“*¹¹⁷

Překlad je výsledkem překladatelského procesu, jehož kvalitu ovlivňují všechny jeho složky, včetně podílu překladatele, který ovlivňuje překlad svým rozhodovacím procesem.¹¹⁸

Původní vztah byl nejprve v pořadí *autor – dílo – čtenář*. Postupem času však vznikl nový řetězec rozšiřující se o dva další elementy, *autor – dílo – překladatel – překlad – čtenář*. Tímto se cesta uměleckého sdělení přirozeně stala komplikací.¹¹⁹

Překladatelé jsou tak postaveni do role zprostředkovatele výchozího textu. Vzhledem ke skutečnosti, že se může jednat o jakýkoli druh výchozího textu, naskýtá se nám možnost použít výstižnou definici Ondřeje Vimra a to, že překladatelé jsou: *„vědci, mistři pera, diplomaté i univerzální mezikulturní zprostředkovatelé. Většina se asi považuje za zručné řemeslníky.“*¹²⁰

Překladatel je tudíž jakési médium, které si ovšem musí zachovat zdravý úsudek. Za žádných okolností nesmí překračovat práva autora s úmyslem knihu vylepšit.¹²¹ Má ovšem právo na opravu případných chyb či nesrovnalostí. Toto právo, či povinnost má vůči čtenářům i vůči sobě a své profesní pověsti. Nesmí však měnit celkový obsah díla.¹²²

¹¹⁷ LÁNSKÝ, Tomáš. *Každé slovo navíc je hřích, říká překladatelka knih*. idnes.cz [online]. Lánský, 2018, 1. 2. 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/vera-klaskova-rozhovor-prekladatelka-knih.A180131_151444_liberec-zpravy_jape.

¹¹⁸ KNITTLOVÁ, Dagmar, GRYGOVÁ, Bronislava a ZEHNALOVÁ, Jitka. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. S. 224.

¹¹⁹ HRALA, Milan. *Současnost uměleckého překladu*. Praha: Československý spisovatel, 1987.

¹²⁰ VIMR, Ondřej. *Hledání kvality překladu a role překladatele*. [online]. vesmir.cz. Vimr, 2019, 9. 12. 2019, [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2019/cislo-12/hledani-kvality-prekladu-role-prekladatele.html>.

¹²¹ ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. *Podřít se je strašná dřina, říká překladatelka Vlasta Dufková*. [online]. jtpunion.org Šimůnková, 2015, 18. 6. 2015, [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: http://www.jtpunion.org/spip/article-php3-id_article-2123.

¹²² NOVOTNÝ, Robert. *ZTRACENÍ V PŘEKLADU – Neopravit, či opravit?* [online]. jtpunion.org Novotný, 2015, 18. 6. 2015, [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: [https://www.jtpunion.org/K-profesi/Pro-osvezeni/ZTRACENI-V-PREKLADU/ZTRACENI-V-PREKLADU-Neopravit,-ci-opravit-\(od-Robe](https://www.jtpunion.org/K-profesi/Pro-osvezeni/ZTRACENI-V-PREKLADU/ZTRACENI-V-PREKLADU-Neopravit,-ci-opravit-(od-Robe).

5. 1. Autor Andrzej Sapkowski a překladatel Stanislav Komárek

Stanislav Komárek se k překladu tvorby Andrzeje Sapkowského dostal v 90. letech díky svému blízkému příteli, Jiřímu Pilchovi.

První povídku *Zaklínač* přeložil Pilch, téměř okamžitě poté, co vyšla v polském časopise *Fantasyka*. Následně vydané povídky a později romány překládal už Komárek sám. Pilch s Komárkem však byli prvními zahraničními překladateli literárních děl Sapkowského. A právě tyto české překlady si Sapkowski ze všech překladů oblíbil nejvíce.¹²³

Sapkowski mluví obstojně česky a přeložená díla si v českém jazyce přečetl. Dle jeho slov si překladatele oblíbil i proto, že mu nemusí nic vysvětlovat. Nechává mu tak volnou ruku a Komárek dokonce s překlady radí svým zahraničním kolegům, jak sám říká:

„Musím se trochu pochlubit, že mě Sapkowski všude dává příkladem, jak mi prozradil i jeho anglický překladatel. Důvod je prozaický, nikdy po něm nic nechci vědět. Ostatní překladatelé jej totiž bombardují různými otázkami, co čím myslel, jak bylo tohle a tohle? Já se jej nikdy na nic neptám. (...) Co mi není jasné, to si domyslím. Čtenáři přece také nemají možnost ptát se autorů na jejich myšlenky a záměry.“¹²⁴

Komárek se podle svých slov drží předlohy někdy více, někdy méně. Nikdy ale nepřekládá slovo od slova.

Ve všech textech Sapkowského a obecně v polštině se přechodníky vyskytují mnohem častěji než v češtině. Komárek jich v překladu používá spíše jako archaizující prvek v historickém či pseudohistorickém ději. Obecně se

¹²³ JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkovským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

¹²⁴ JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkovským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

k Sapkowskiému stylu a jazyku vyjádřil takto: „*Třeba ‚Sapek‘ má moc fajn jazyk a mě baví si s ním hrát. Má výborné dialogy a skvěle napsané postavy. Zkrátka se dobře překládá a zjevně se i dobře čte, soudě dle úspěchu u čtenářů.*“¹²⁵

Oba se spolu znají a vzniklo mezi nimi přátelství. Komárek k jejich prvnímu setkání uvádí:

*„Osobně ke mně přijel ještě v době, kdy jsem bydlel v Českém Těšíně. Pili jsme slivovici a skamarádili jsme se. U slivovice to jde jednoduše. Nakonec jsme spolu poseděli až do rána, nikdo už neměl sílu někam cestovat. Mám ho rád. Je jako každý jiný člověk, někdy jej někteří z jeho fanoušků naštvou, zvláště když mu začnou diletantsky radit, jak by měl psát, a to pak dovede být velice nepříjemný, jinak je ale velice zábavný člověk, který mluví obstojně česky. Já s ním mám jen ty nejlepší zkušenosti. Normální chlapík, velice příjemný a vzdělaný. Zná pár jazyků a, což se málo ví, je vášnivý rybář – muškař.“*¹²⁶

Stanislav Komárek je také autorem mapy k povídkám Andrzeje Sapkowskiého, jelikož mapy bývají tradičním doplňkem fantasy knih a v tomto případě autorem vytvořena nebyla. Mapu průběžně se Sapkovským konzultoval a upravoval dle jeho připomínek. Stanislav Komárek svou mapu považuje, dle svých slov „*ve vsí skromnosti*“¹²⁷ za „*nejpřesnější ze všech porůznu publikovaných mapek zaklínačského světa.*“¹²⁸

¹²⁵JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkovským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

¹²⁶JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkovským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostrava-zpravy_woj.

¹²⁷ Celý rozhovor se Stanislavem Komárkem - viz příloha č. 1.

¹²⁸ Tamtéž.

6. ANALÝZA ČESKÉHO PŘEKladU ZAKLÍNAČE

Kritika překladu a jeho celkové hodnocení je nedílnou součástí všech překladatelských procesů. Jejím úkolem je zkoumání cílového textu ať už po jazykové, interpretační nebo estetické stránce. Dále zkoumá, zda přeložený text dodržoval náležitá pravidla a předával čtenářům informace o kvalitách přeloženého díla.¹²⁹

Kritik zaujímá postavení jakéhosi zpětného kontrolora, jenž dbá na adekvátnost užitých jazykových prostředků, překladatelských strategií a zkoumá jednotlivá interpretační řešení. Kritika překladu ovšem nemá za úkol napadat překladatelská řešení samotných překladatelů. Měli bychom ji chápat spíše jako snahu o zlepšení výsledného překladu.¹³⁰ Proto veškerá níže zmíněná překladatelská řešení Stanislava Komárka lze považovat za oprávněná. Jsou výsledkem originálního, tvůrčího přístupu každého překladatele, v tomto případě jsou prověřena několika generacemi spokojených čtenářů.

Rozbor překladu *Zaklínače* byl proveden na různých úrovních od diplomových prací¹³¹ až po čtenářské a fanouškovské hodnocení na internetových platformách a diskuzních fórech¹³². Z tohoto důvodu kapitola uvede pouze nejčastější výtky, které se týkají převážně jeho překladatelských začátků, a dále kladné připomínky, aby ještě více přiblížila a doplnila celkový obraz tvorby Stanislava Komárka jako překladatele.

Kritika překladu čerpá z první sbírky povídek o zaklínači *Poslední přání* z roku 1999, které byly přeloženy Jiřím Pilchem a Stanislavem Komárkem. Konkrétně se jedná o povídky *Zaklínač* (orig. *Wiedźmin*), *Zrno pravdy* (orig. *Ziarno prawdy*) a *Konec světa* (orig. *Koniec świata*). Dále se zabývá knihou série *Zaklínače*, konkrétně románem *Bouřková sezóna* (orig. *Sezon Burz*), vydanou v roce 2013.

¹²⁹ KABELKA, Petr. Význam překladatelské kritiky a její vliv na českou překladatelskou estetiku. *AUC PHILOLOGICA* [online]. 2019, 2019, [cit. 2021-4-27]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/7290/Phil_2019_1_0107.pdf. S. 107–108.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ např. ŽŮRKOVÁ, Iva. *{Sága o zaklínači Andrzeje Sapkowského a její český překlad. (Komparativní studie)}* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2021-02-08]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.

¹³² např. PYZA. *Czeski przekład wiedźmina albo Jaskier, to ty?* pierogipruskie.pl [online]. pyza, 2016, 6. 5. 2016. [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://pierogipruskie.pl/2016/04/czeski-przekad-wiedzmina-albo-jaskier/>.

Kromě jednotlivých povídek a jejich převodu do češtiny se zabývá i problematikou termínů vyskytujících se v knize a snaží se zkoumat správnost výsledné podoby daného termínu. Taktéž se zaměřuje na vlastní jména, jejich znění v češtině a na konkrétní překladatelská řešení z jiných odvětví, např. dialekty.

Kompletní *Sága o zaklínači* včetně románů a sbírek povídek čítá okolo 16 knih. Pro účely této kapitoly byl výběr překladů určených ke kritické analýze zúžen do té míry, aby kapitola nabídla jednotlivé modelové ukázky a představila tak pestrou konstruktivní kritiku: názvů a vlastních jmen; kladné hodnocení daného překladatelského řešení; negativní hodnocení překladatelského řešení s následným návrhem změny; úvahu, zda byl překladatelem správně vyložen záměr autora; hledání významu v originálním termínu a následně přeloženém ekvivalentu.

První část rozboru se zaměří na postavu samotného *zaklínače*, kdy název této profese je neologismem, u kterého bylo třeba vymyslet českou verzi tohoto slova. Dále ukázka nářečí, které bylo třeba přeložit, když se hrdinové dostali do místa zvaného Údolí květů a nakazili se zde dialektem zdejších obyvatel. Pro překladatele bývají dialekty velkou výzvou, jelikož i „*při překladu mezi velmi blízkými jazyky (...), může nevhodná volba nářečí výrazně narušit atmosféru původního díla i charakterizační funkci jazyka (...)*“.¹³³ Dále se rozbor pozastaví nad titulem knihy *Bouřková sezóna*.

Slovo *zaklínač* (orig. *wiedzmin*), mohlo být do českého jazyka přeloženo více způsoby: neologismem *vědmák*, běžnějšími výrazy *čaroděj*, *mág* aj. Konečný výběr slova *zaklínač* byl velice vhodně zvolen, jelikož se v českém jazyce nejedná přímo o neologismus, jen o méně užívaný tvar. Výraz *zaklínač* se nevztahuje přímo k čarodějnictví, ale odkazuje spíše na vesnické až šarlatánské zaklínání nebo se asociačně pojí k lidovým babkám kořenářkám. Zaklínači totiž ovládají určitá kouzla, ale neoplývají žádnými rozsáhlými magickými schopnostmi. Naopak se často uchylují spíše k bylinám a různým lektvarům z nich vytvořených.

Pokud by se překlad přiklonil například ke slovu *čaroděj*, byl by to příliš konkrétní odkaz na osobu užívající kouzla a čáry, což *zaklínači* nejsou. Zároveň se by se jednalo o snadno přehlédnutelné pojmenování, takže by se dalo stěžít

¹³³ KUFNEROVÁ, Zlata a KOLÁŘOVÁ, Klára. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. S. 71.

použít jako originální obchodní značka, již dnes bezpochyby *Zaklínač*, *Wiedźmin* i *the Witcher* jsou. Titul literárního díla zaujímá v jistém ohledu výsadní postavení a bývá exkluzivní záležitostí.¹³⁴ Název díla by měl zaujmout. Vzbudit ve čtenáři zvědavost a touhu po četbě celé knihy.¹³⁵

Podívejme se také alespoň na jeden příkladový název dílčí knihy ságy. Co se týče titulu knihy *Bouřková sezóna* (orig. *Sezon burz*), lze slovo *sezon* přeložit i jako *období*. Ve výsledném znění by se kniha jmenovala *Období bouřek*, což by možná vzhledem k ponurému období, které se na hrdiny příběhu blíží, lépe vystihlo charakter děje. Přítomnost slova *sezóna* navíc může vyvolávat spíše opačné pozitivní pocity pojící se se slovními spojeními jako *plesová sezóna*, *lyžařská sezóna*, *plavková sezóna* atd. Oproti tomu je v češtině obvyklé spojení *období dešťů a sucha*, *monzunové období* apod.

Dále se v knize vyskytuje velké množství toponym, s nimiž se překladatel opět musí dostatečně seznámit. Najít význam nebo původ daného výrazu, aby dokázal vhodně odhadnout skrytý smysl a následně jej správně přeložil do cílového jazyka. K překladu může užít mj. transpozici, transkripci či kalky, které byly definovány v první kapitole této práce. Následující dva odstavce uvádí konkrétní slova v originálním znění v kontrastu s překladatelskými řešeními. Toponyma a vlastní jména byla převzata z analýzy Ivy Žůrkové:

Názvy, které byly přeloženy z polského jazyka do českého beze změn, jsou například: pol. *Wyzima* – čes. *Wyzima*, pol. *Foltest* – čes. *Foltest*. Některá slova zůstala stejná, pouze byla přizpůsobena českému zápisu např. pol. *Rogowizna* – čes. *Rohovizna*, pol. *Łysorog* – čes. *Lysoroh*. Dále kompozita, nesoucí sémantický význam, která byla přeložena doslovně: pol. *Biały Most* – čes. *Bílý most*, pol. *Brama Powroźnicza* – čes. *Provaznická brána*. U některých vlastních jmen se překladatel nechal inspirovat podobnými již ustálenými názvy v českém jazyce, například: pol. *gospoda Pod Lisem Przechera* – čes. *hospoda U lišáka Bystrouše*, pol. *Mochomorek* – čes. *Vocho můrka*.

V jiných slovech zase ponechal význam termínu, ale v překladu byl již více kreativní. Například polskou frázi *wierzaj mi* (nespisovná forma polského „věř mi“), přeložil do češtiny jako *kapišto* (nespisovná forma českého „chápeš to“). Dále

¹³⁴ KUFNEROVÁ, Zlata a KOLÁŘOVÁ, Klára. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. S. 149.

¹³⁵ KRIJTOVÁ, Olga. *Pozvání k překladatelské praxi: kapitoly o překládání beletrie*. Praha: Karolinum, 1996. S. 47.

jméno *Muriel Aksamitnooka* bylo přeloženo jako *Muriel Krásnooká*. V polštině *aksamitoznačuje samet*. V českém jazyce však nepřirovnáme oči k materiálu, pokud chceme vyjádřit jejich krásu nebo složit kompliment.¹³⁶

U některých vlastních jmen je význam slova a následný překlad nejasný a nevíme, zda jde o záměr či chybu. Například Geraltův kůň jménem *Klepna* nabízí několik řešení. V originále se kůň jmenuje *Plotka*, kdy polské slovo *plotka* znamená v češtině *plotici*, čili malou mrštnou rybu, která se každému vysmekne a uteče. Dále ale existuje v polštině slovo *plotka*, označující v češtině *drby, fámy, klepy*. První z možností je, že došlo pravděpodobně k záměně polského „ł“ a písmene „l“, a následně tak jméno koně nese v překladu zcela jiný význam, než bylo původním autorovým úmyslem.¹³⁷

Klepna je jméno pro každou Geraltovu kobylu, na kterou zaklínač nasedl. A právě ona bývá hlavní společnicí při všech jeho cestách. Mrštný, rychlý kůň, který každému uteče a originální jméno, vezme-li se v úvahu, že by bylo přeloženo doslovně jako *Plotice* či *Plotička*, by ji tak skutečně vystihovalo. Otázkou je, jak by volání na koně ne zrovna snadno vyslovitelnou tříslabičnou přezdívku dopadlo v praxi. Řešením by bylo hledání názvu jiného drobného, ale mrštného zvířete.

Ovšem v druhém případě je nutno podotknout, že mu kobyla mnohdy bývala jediným doprovodem při všech jeho cestách. Znamená to tedy, že je přítomna u většiny dobrodružství, která *zaklínač* prožívá, ví o všem, co se děje, a Geralt s ní často rozmlouvá, přestože mezi lidmi je spíše tichý. Může se tedy jednat i o jakousi ironii jména, že slyší každý klep, drb či fámu a nemůže o tom nikoho zpravit. Možná právě snadno zaměnitelná slova „Plotka“ a „Plotka“ měly být skrytým autorským záměrem vystihujícím obě skutečnosti, ať už mrštného koně či náznak ironie v jejím osudu. Nedá se také opomenout skutečnost, že jméno *Klepna* navrhl Marigold (orig. *Jaskier*), který sám ve svých písních šířil a vytruboval do světa veškeré události mnohdy tak barvitě, až se lehce rozcházely se skutečností.

¹³⁶ ŽŮRKOVÁ, Iva. {*Sága o zaklínači Andrzeje Sapkowského a její český překlad. (Komparativní studie)*.} [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2021-02-08]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta.

¹³⁷ PYZA. *Czeski przekład wiedźmina albo Jaskier, to ty?* pierogipruskie.pl [online]. pyza, 2016, 6. 5. 2016. [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://pierogipruskie.pl/2016/04/czeski-przekad-wiedźmina-albo-jaskier/>.

Ke jménu Marigold se práce již vyjadřovala, přesto bude v rámci analýzy pro úplnost uvedeno znovu. Trubadúr Marigold nese v originále jméno *Jaskier*, což je polsky *pryskyřník*. Vzhledem k charakteru postavy nebyl *pryskyřník* podle překladatele dostatečně vhodným označením, a tak zvolil název jiné květiny a vybral blatouch z anglického *marsh-marigold*.

V pokračování ságy se ale později objevila postava Triss Merigold. Z důvodu snadné záměny jmen Marigold a Merigold se překladatel rozhodl jméno Merigold změnit. Zachoval spojitost s *pryskyřníkem* a zvolil jeho latinskou verzi *ranunculus*. V českém překladu tedy postava nese jméno Triss Ranuncul.

Poté přichází samotná nová slova (autorské neologismy), kterým je třeba vymyslet zcela nový a vhodný ekvivalent. Například národ *Niziołki*, označující „nepříliš významný národ, malého počtu a významu“.¹³⁸ Překladatel zvolil termín *Půlčici*, vyskytující se ve fantasy románu *Hobit* od J. R. R. Tolkiena.¹³⁹ Převzetím tohoto termínu bylo vhodným řešením, jelikož je to zdařile přeložený ekvivalent. Při překladu byla zachována zdobnost a z názvu je patrné spojení slov *půl* a *človíček*, což lze interpretovat jako „poloviční člověk“, ať už se jedná o lidi nízkého vzrůstu, nebo můžeme zvolené slovo chápat jako narážku na nízké postavení ve společnosti. V tomto překladatelském řešení se podařilo zachovat dokonalé pouto mezi výstižným pojmenováním slova a jeho jednoznačným významem.

Sapkowski ve své tvorbě odkazuje i na různé kulturní texty. Bylo tomu tak například v případě, kdy trubadúr Marigold zpívá baladu „čeledín *Yolop*“ (orig. parobek *Yolop*). Podle *Slovníku jazyka polského* (orig. *Słownik języka polskiego*) od Witolda Doroszewského, je slovo *jołop* označením pro člověka, který je „*nierozgarnięty, głupiec, fajtlapa*“¹⁴⁰ čili nechápavý, hloupý, nemotorný. Jedná se o tzv. mluvící jméno, které definuje Dvořáková v knize *Literární onomastika: antroponyma* jako jména, která mají „*jedinice výstižně popsat, charakterizovat jeho zařazení do společenského života (...) vystihnout jeho domnělé nebo chtěné vlastnosti tělesné či duševní a to buď přímo, nebo přirovnáním (...) popsat jejich*

¹³⁸ FANDOM. *Půlčici*. [online] zaklinac.fandom.com [cit. 2021-04-28]. Dostupné z: <https://zaklinac.fandom.com/wiki/P%C5%AFI%C4%8D%C3%ADci>.

¹³⁹ DAY, David, POŠUSTOVÁ-MENŠÍKOVÁ, Stanislava a AMBRUS, Victor G.. *Průvodce světem J.R.R. Tolkiena*. Praha: Paseka, 2003. S. 182.

¹⁴⁰ DOROSZEWSKI, Witold. *Słownik języka polskiego*. [online]. doroszewski.pwn.pl [cit. 2021-05-01]. Dostupné z: <http://doroszewski.pwn.pl/haslo/jo%C5%82op/>.

vztah k veškerému okolnímu světu.¹⁴¹ Postava *Yolopa* tak v českém překladu nebudí žádné asociace a plní funkci neutrálního výrazu oproti polskému originálu.

Jméno *Jołop* už bylo kdysi do češtiny přeloženo jako *Balda*, konkrétně se jedná o Puškinovo dílo *Pohádka o popovi a jeho dělníku Baldovi* (pol. *O popie i jego parobku Jołopie*). Jméno *Balda* nese ve své podstatě stejný význam jako *Jołop*.

Překladatel by měl rozpoznat a následně zohlednit překlad mluvícího jména, v tomto případě použít formu *Balda* či jiné jméno v češtině spojené s hloupostí. Například existují zažitá frazémy „hloupý *Honza*“ nebo „to je *Janek*“ nebo „já se z tebe *zvincnu*“.¹⁴² V případě zaměnění jména za příjmení by se překladatel mohl inspirovat i přirovnáním „hloupý jako *oseľ*“ a dodržet tak podtext, který z daného jména vyplývá. Nehledě na potenciál českých libozvučných synonym typů *ňouma*, *ňoumík*, *ťulpas*, *mamlas*, *trumbera*, *ťululum*, *hňup* apod.

Některé kritiky se pozastavily také nad dalším mluvícím jménem, tentokrát příjmením *Naradková* (orig. *Naradkowa*). Její příjmení bylo do českého překladu převedeno pomocí fonetické transkripce. Ve skutečnosti je ale pravděpodobné, že příjmení je tvořeno od slova *naradka*, což je v polštině rodové jméno rostliny *pochybek*. Postava by tedy mohla nést příjmení *Pochybková*, což zní v českém jazyce mnohem přirozeněji.¹⁴³

Ohlasy na český překlad si také všímaly problematiky spojené s překladem dialektu vyskytujícího se v knize *Poslední přání*. Byla oceněna jednoduchost, s jakou byl vyřešen dialekt v části příběhu, kdy hrdinové dorazili do Údolí květů. Dialekt obyvatel nebyl převeden pomocí jiného zastupujícího dialektu, ale bylo využito jedné opakující se vlastnosti originálního textu. Dialekt totiž obsahuje v polské verzi mnoho přechodníků minulých, které jsou v polštině běžnou záležitostí, zatímco v češtině jsou považovány za silně archaické. Právě díky tomu

¹⁴¹ DVOŘÁKOVÁ, Žaneta. *Literární onomastika: antroponyma*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2017. S. 139.

¹⁴² Více slovních spojení o přirovnání k hloupé osobě v české frazeologii, dostupné na: KAMENOVÁ, Alena. {Hloupost v české frazeologii, příslovích a pohádkách}. [online]. Praha, 2012. Dostupné z:

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/40223/BPTX_2011_2_0_256002_0_87876.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta.

¹⁴³ PYZA. *Czeski przekład wiedźmina albo Jaskier, to ty?* pierogipruskie.pl [online]. pyza, 2016, 6. 5. 2016. [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://pierogipruskie.pl/2016/04/czeski-przekad-wiedzmina-albo-jaskier/>.

působí text na českého čtenáře dostatečně odlišně od běžného vyjadřování, byť se možná jedná o příliš knižní mluvu. Ukázka dialektu a jeho překladu:

„*Uważasz? Elfów wyżenąwszy, ale dawnej elfiej nazwy nie uznawszy za konieczne zmieniawszy.*“¹⁴⁴

„*Všímáš si? Elfy vyhnavše, ale starý elfský název měnit za nutné nepovažovavše.*“¹⁴⁵

V knihách se také občas vyskytují skryté polonismy, jak připustil i překladatel Stanislav Komárek. Následující ukázka se netýká přímo polonismu jako takového. Spíše jde o ukázku výrazu ovlivněného překladem z polštiny, který se v takovém spojení příliš neužívá, jelikož v tomto kontextu má český jazyk zažité jiné výrazy. Jde například o slovo „hluše“ ve větě:

„*Z trzaskiem upadło krzesło, głucho mlasnęły o podłogę gliniane naczyńia.*“¹⁴⁶

„*Zarachotily židle, hliněné nádoby hluše narazilo na podlahu.*“¹⁴⁷

V Českém jazyce by se v tomto kontextu dal výraz *hluše* nahradit například přídavným jménem *tupý*¹⁴⁸ nebo *dutý*,¹⁴⁹ které se dle *Českého národního korpusu* se slovem *náraz* pojí častěji.

Je třeba znovu připomenout, že první překlady povídek vznikaly v době, kdy *Sága o zaklínači* neexistovala jako celek. Překladatel tedy nevěděl, kam se děj bude ubírat, které z okrajových postav se později stanou důležitými, a která místa či postavy odkryjí svůj do té doby skrytý význam, na základě kterého by překladatel případně přehodnotil jejich pojmenování. Stanislav Komárek dopředu neznal celkový kontext díla, a to mu bylo značnou překážkou v samotném procesu překladu.

¹⁴⁴ SAPKOWSKI, Andrzej. *Ostatnie życzenie*. Warszawa: superNowa, 1993. S. 92.

¹⁴⁵ SAPKOWSKI, Andrzej. *Poslední přání*. Ostrava: Leonardo, 1999. S. 221.

¹⁴⁶ SAPKOWSKI, Andrzej. *Wiedmin: Ostatnie Życzenie*. Warszawa: NOWA sp. z o.o, 2014. S. 5.

¹⁴⁷ SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač: Stříbrný meč*. Praha: Winston Smith, 1992. S. 7.

¹⁴⁸ Český národní korpus. *Dotaz: tupý, náraz*. [online]. korpus.cz © Institute of the Czech National Corpus [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: https://www.korpus.cz/kontext/view?maincorp=syn2020&viewmode=kwic&pagesize=40&attrs=word&attr_vmode=visible-kwic&base_viewattr=word&refs=%3Ddoc.title&q=~XAWoWwk6QKcu.

¹⁴⁹ Český národní korpus. *Dotaz: dutý, náraz*. [online]. korpus.cz © Institute of the Czech National Corpus [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: https://www.korpus.cz/kontext/view?maincorp=syn2020&viewmode=kwic&pagesize=40&attrs=word&attr_vmode=visible-kwic&base_viewattr=word&refs=%3Ddoc.title&q=~DaCYyiEcaMOs.

ZÁVĚR

V této diplomové práci byla přiblížena tvorba českého překladatele fantasy literatury Stanislava Komárka, který je „dvorním překladatelem“ polského autora Andrzeje Sapkowského a jeho *Ságy o zaklínači*. Představila překladovou tvorbu Stanislava Komárka jako celek a poskytla souhrnný seznam jím přeložených titulů.

Rovněž byl v práci popsán obecný vztah mezi překladatelem a autorem, přičemž byl přiblížen konkrétní vztah mezi Stanislavem Komárkem a Andrzejem Sapkowským a jejich spolupráce při tvorbě překladu. V rámci tohoto tématu práce odpověděla na otázku, do jaké míry může překladatel zasahovat do autorova díla. Zároveň se práce zaměřila na samotného Stanislava Komárka jako překladatele a uvedla, jak se osobnost překladatele projevuje při procesu překládání a zda po sobě zanechává identifikovatelné prvky typické pro jeho překlad. U Stanislava Komárka jsou to kupříkladu přechodníky, které dle jeho názoru do českého jazyka patří a neměly by z něj vymizet úplně.

Práce je obohacena o rozhovor se Stanislavem Komárkem, skládající se z deseti otázek souvisejících s tématem práce, vytvořených autorkou pro přímé účely této diplomové práce. Práce představila osobnost překladatele Stanislava Komárka, jeho posun od amatérského překládání bez filologického zázemí až k profesionální překladatelské praxi současnosti. Uvedla Komárkův názor na jeho vlastní překlad a představila problémy, se kterými se jako překladatel musel potýkat.

Dále byly v práci definovány základní pojmy z oblasti překladu a byly přiblíženy rozdíly mezi fenoménem amatérského překládání a oficiální cestou překladu. Také byl zmíněn vliv filologického vzdělání na překladatelskou profesi. Jak z práce vyplývá, v České republice působí řada překladatelů bez filologického zázemí, jejichž překlady se těší úspěchu a mají dobrou úroveň.

Práce stručně vymezila pojmy fantasy a sci-fi a zmapovala podobu fantastické literatury jak v Česku, Polsku, tak i ve světě. Jedním z účelů práce bylo rozšíření povědomí o problematice spojené s fantasy překladem. Byly uvedeny základní rozdíly mezi překladem fantasy literatury a klasické beletrie. Dále práce představila konkrétní zástupce překladatelů z oblasti fantasy literatury, kteří jsou mnohdy opomíjeni, přestože se výrazně podíleli na rostoucí popularitě tohoto žánru.

V poslední kapitole se práce zabývala rozbořem překladové tvorby Stanislava Komárka, v rámci které byly představeny nejčastější kladné připomínky, ale také výtky, které se týkají převážně jeho překladatelských začátků. Poslední kapitola tak představila pestrou konstruktivní kritiku věnující se analýze vybraných překladatelských řešení Stanislava Komárka, např. názvů a vlastních jmen, hledání významu v originálním termínu a následně přeloženém ekvivalentu, překladu dialektu apod.

Práce přiblížila svět překladatelů, konkrétně Stanislava Komárka a poukázala na náročnost práce, kterou vykonávají. Pokusila se běžným čtenářům pomoci pochopit skutečnost, že zásluhy za úspěšnou knihu nelze připisovat pouze autorovi, ale že je překladatel nenahraditelným článkem mezi počáteční výchozí verzí a její výslednou podobou v cílovém jazyce. Poukázala na fakt, že překlad není pouze o mechanickém překládání slov z výchozího jazyka do cílového, ale že vyžaduje důslednost, kreativitu a také dokonalou znalost češtiny, která je ve výsledku důležitější než znalost cizího jazyka.

STRZESZCZENIE

Tłumaczenie Stanisłava Komárka – analiza i charakterystyka

Słowa kluczowe: Wiedźmin, Andrzej Sapkowski, Stanislav Komárek, literatura fantasy, translatologia, tłumaczenie polsko-czeskie, fan translation

Niniejsza praca magisterska skupia się na przekładzie Stanisłava Komárka, który jest czeskim tłumaczem serii książek *Wiedźmin* Andrzeja Sapkowskiego. Praca wyjaśnia różnice między tłumaczeniem literatury fantastycznej a tłumaczeniem klasycznej fikcji. Skupia się również na różnicach między zjawiskiem fikcji fanowskiej a oficjalnym tłumaczeniem autoryzowanego dystrybutora. Zawiera także analizę wybranych rozwiązań tłumaczeniowych *Wiedźmina* oraz przedstawia szczegółową listę tytułów przetłumaczonych przez Stanisłava Komárka. Praca jest wzbogacona o wywiad ze Stanislavem Komárkiem, stara się przedstawić problematykę tłumaczenia oraz przybliżyć trudności pracy wykonywanej przez tłumaczy.

BIBLIOGRAFIE

Tištěné zdroje:

1. BASSNETT, Susan. *Translation Studies*. New York: Routledge, 2002. ISBN 0-415-28013-3.
2. CINTAS, Jorge Díaz a SÁNCHEZ, Pablo Muñoz. *Fansubs: Audiovisual Translation in an Amateur Environment*. jostrans.org [online pdf]. Cintas, Sánchez 2006, 6. 7. 2006. [cit. 2021-03-1] Dostupné z: https://jostrans.org/issue06/art_diaz_munoz.pdf.
3. DAY, David, POŠUSTOVÁ-MENŠÍKOVÁ, Stanislava a AMBRUS, Victor G.. *Průvodce světem J.R.R. Tolkiena*. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-540-5.
4. EŠNEROVÁ, Kateřina. *{Harry Potter v oficiálním a amatérském překladu.}* [online]. Praha, 2012 [cit. 2021-03-25]. Dostupné z <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/89645/?lang=en>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Jettmarová, MSc., Ph.D.
5. HAŠKOVÁ, Barbora. *{Česká a francouzská recepce románů Žert a Totožnost Milana Kundery.}* [online]. Praha, 2009 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/72328/>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: Doc. PhDr. Pavel Janoušek, CSc.
6. HATCHER, Jordan S. Of Otakus and Fansubs: A Critical Look at Anime Online in Light of Current Issues in Copyright Law. *SCRIPT-ed* [online]. 2005, 514 – 542 [cit. 2021-03-03]. ISSN 17442567. Dostupné z: <http://eng1131adaptations.pbworks.com/f/Hatcher%20%20Of%20Otakus%20and%20Fansubs.pdf>.

7. HLOUŠKOVÁ, Z. *{Žánr fantasy v české literatuře po roce 1990.}* [online]. Praha, 2007 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/13557/DPTX_2007_1_112_10_ASZK10001_106993_0_36806.pdf?sequence=1&isAllowed=y Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. Vedoucí práce: Doc. PhDr. Petr Bílek, CSc.
8. HRALA, Milan. *Současnost uměleckého překladu*. Praha: Československý spisovatel, 1987.
9. JENIŠTA, Jan. *W CZECHACH BEZ ECHA?* Prace Polonistyczne: 2020. DOI 10.26485/PP/2020/75/6, ISSN 0079-4791.
10. KABELKA, Petr. Význam překladatelské kritiky a její vliv na českou překladatelskou estetiku. *AUC PHILOLOGICA* [online]. 2019, 2019(1), [cit. 2021-4-27]. ISSN 2464-6830. Dostupné z: doi:10.14712/24646830.2019.10.
11. KALE, Sudhir. *The Journal of Internationalisation and Localisation Volume I*. researchgate.net [online pdf]. Kale, 2014, 28. 5. 2014 [cit. 2021-03-1]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Sudhir-Kale-2/publication/45158780_Globalization_Reterritorialization_and_Marketing/links/0912f5057bcd6de930000000/Globalization-Reterritorialization-and-Marketing.pdf#.
12. KALE, Sudhir H. a Natalina ZLATEVSKA. Globalization, Reterritorialization, and Marketing. *The Journal of Internationalization and Localization* [online]. 2009, 150-167 [cit. 2021-03-01]. ISSN 2032-6904. Dostupné z: doi:10.1075/jial.1.06kal.
13. KNITTLOVÁ, Dagmar, GRYGOVÁ, Bronislava a ZEHNALOVÁ, Jitka. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. ISBN 978-80-244-2428-6.
14. KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 80-244-0143-6.

15. KRIJTOVÁ, Olga. *Pozvání k překladatelské praxi: kapitoly o překládání beletrie*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-215-X.
16. KUFNEROVÁ, Zlata a KOLÁŘOVÁ, Klára. *Překládání a čeština*. Jinočany: H & H, 1994. ISBN 80-85787-14-8.
17. LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 4., upr. vyd. Praha: Apostrof, 2012, s. 43. ISBN 978-80-87561-15-7.
18. MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X.
19. PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2001. ISBN 80-7290-045-5.
20. SAPKOWSKI, Andrzej. *Bouřková sezóna*. Ostrava: Leonardo, 2014. ISBN 978-80-7477-051-7.
21. SAPKOWSKI, Andrzej. *Ostatnie życzenie*. Warszawa: superNowa, 1993. ISBN 9788375780635.
22. SAPKOWSKI, Andrzej. *Wiedmin: Ostatnie Życzenie*. Warszawa: NOWA sp. z o.o, 2014. ISBN 978-83-7578-081-9.
23. SAPKOWSKI, Andrzej. *Poslední přání*. Ostrava: Leonardo, 1999. ISBN 80-85951-14-2.
24. SAPKOWSKI, Andrzej. *Sezon burz*. Warszawa: NOWA sp. z o.o, 2013. ISBN 978-83-7578-059-8.
25. SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač: Stříbrný meč*. Praha: Winston Smith, 1992. ISBN 80-900912-5-3.

26. ŠVELCH, Jaroslav. *{Amatérský překlad televizních seriálů v sociálním kontextu.}* [online]. Praha, 2011 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/112916>>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Ústav translatologie. Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Jettmarová, M.Sc., Ph.D.

27. TODOROV, Tzvetan. *Úvod do fantastické literatury*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1676-6. S. 25 – 26, 51.

28. ŽŮRKOVÁ, Iva. *{Sága o zaklínači Andrzeje Sapkowského a její český překlad. (Komparativní studie).}* [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/ra34v6/>>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jan Jeništa.

Internetové zdroje:

29. andrzej sapkowski.pl. *Przekłady na języki obce*. andrzej sapkowski.pl [online]. © 2017. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <http://www.andrzej sapkowski.pl/tlumaczenia.html>.

30. Bibliografie dějin Českých zemí. *Komárek, Stanislav, 1960-* biblio.hiu.cas.cz [online]. [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://biblio.hiu.cas.cz/records/44a71363-e317-4f26-abe9-97bd66f9d360>.

31. biblionetka.pl. *Brutalna jak wampir, słodka jak krew*. biblionetka.pl [online]. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://www.biblionetka.pl/art.aspx?id=465560>.

32. BŘEZINA, Michal. *Robert Pilch: Není důležité, co napíšeš, ale jak to napíšeš*. vanili.cz [online]. Březina, 2018, 22. 8. 2018 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.vanili.cz/scifi/clanek/?robert-pilch-neni-dulezite-co-napises-ale-jak-to-napises-1093>.

33. BURIÁNKOVÁ, Olga. *Lhář je zpět! Fanoušci podvodníka Lokiho se dočkali parádního nášupu, Jakub Ćwiek: Machinomania*. fantasy.cz [online]. Buriánková,

2017, 25. 12. 2017 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <http://www.fantasya.cz/clanek/lhar-je-zpet-fanousci-podvodnika-lokiho-se-dockali-paradního-nasupu>.

34. cs.wikipedia.org, Andrzej Pilipiuk. [online]. 20. 8. 2020 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Andrzej_Pilipiuk.

35. cs.wikipedia.org, *Pavel Weigel*. [online]. 11. 12. 2020 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Weigel.

36. cs.wikipedia.org, *Zaklínač*. [online]. 5. 3. 2021 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D>.

37. cs.wikipedia.org, *Zaklínač (počítačová hra)*. [online]. 5. 6. 2020 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_\(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8Dov%C3%A1_hra\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8Dov%C3%A1_hra)).

38. Česko-Slovenská filmová databáze. *Zaklínač (TV seriál)*. [online]. csfd.cz [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: csfd.cz/film/419063-zaklinac/prehled/.

39. ČESKÝ - JAZYK. CZ *Sapkowski Andrzej*. [online]. 14. 9. 2009 Český-jazyk.cz: © 2003-2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.cesky-jazyk.cz/zivotopisy/andrzej-sapkowski.html#axzz6lhmKWcb6>.

40. Český národní korpus. *Dotaz: tupý, náraz*. [online]. korpus.cz © Institute of the Czech National Corpus [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: https://www.korpus.cz/kontext/view?maincorp=syn2020&viewmode=kwic&pagesize=40&attrs=word&attr_vmode=visible-kwic&base_viewattr=word&refs=%3Ddoc.title&q=~XAWoWwk6QKcu.

41. Český národní korpus. *Dotaz: dutý, náraz*. [online]. korpus.cz © Institute of the Czech National Corpus [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.korpus.cz/kontext/view?maincorp=syn2020&viewmode=kwic&pagesize>

ze=40&attrs=word&attr_vmode=visible-
kwic&base_viewattr=word&refs=%3Ddoc.title&q=~DaCYyiEcaMOs.

42. Databazeknih.cz, *Andrzej Pilipiuk*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/andrzej-pilipiuk-7395>.

43. Databazeknih.cz, *Andrzej Sapkowski*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/andrzej-sapkowski-269>.

44. Databazeknih.cz, *Jakub Ćwiek*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/jakub-wiek-25428>.

45. Databazeknih.cz, *Maja Lidia Kossakowska*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/maja-lidia-kossakowska-1914>.

46. Databazeknih.cz, *Stanislav Komárek*. [online]. 2. 1. 2006. ÚTRL FF UK a KAA FF MU: © 2008 - 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000004922.

47. Databazeknih.cz, *Zaklínač je zpátky ve vrcholné formě*. [online]. Databazeknih.cz: © 2008 - 2021 [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/recenze-knihy/zaklinac-je-zpatky-ve-vrcholne-forme-2790>.

48. FANDOM. *Půlčící*. [online] zaklinac.fandom.com [cit. 2021-04-28]. Dostupné z: <https://zaklinac.fandom.com/wiki/P%C5%AFI%C4%8D%C3%ADci>.

49. FANDOM. *Zaklínač (film)*. [online] zaklinac.fandom.com [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: [https://zaklinac.fandom.com/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_\(film\)](https://zaklinac.fandom.com/wiki/Zakl%C3%ADna%C4%8D_(film)).

50. HLOUŠKOVÁ, Zuzana. *Psát se člověk naučí jedině psaním, tvrdí spisovatelka Jana Rečková*. *fantasyplanet.cz* [online] Hloušková, 2016, 4. 6. 2016 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.fantasyplanet.cz/literatura/psat-se-clovek-nauci-jedine-psanim-tvrdi-spisovatelka-jana-reckova/>.

51. HORKÝ, Petr. *Bělovlasý Zaklínač je papežem i Wałesou polské popkultury*. *respekt.cz* [online] Horký, 2020, 24. 1. 2020. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/kultura/belovlasy-zaklinac-je-papezem-i-walesou-polske-popkultury>.

52. JIROUŠEK, Martin. *Se Sapkowským mě pojí přátelství, říká překladatel polské fantasy*. *IDnes.cz: Ostrava a Moravskoslezský kraj* [online]. Praha: MAFRA, 2018, 21. 4. 2018, 1 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ostava/zpravy/rozhovor-prekladatel-andzrej-sapkowski.A180419_396437_ostava-zpravy_woj.

53. KAMBERSKÝ, Petr. *Paradigma dobrého konce je mi protivné*. *lidovky.cz* [online]. Kamberský, 2010, 22. 5. 2010 [cit. 2021-03-8]. Dostupné z: www.lidovky.cz/noviny/paradigma-dobreho-konce-je-mi-protivne.A100522_000076_In_noviny_sko.

54. KRAMNÝ, Pavel Nero. *Wiedzmin (Zaklínač)*. *fantasyplanet.cz* [online]. Kramný, 2001, 21. 11. 2001 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.fantasyplanet.cz/uncategorized/wiedzmin-zaklinac/>.

55. KUDLÁČ, K. K. Antonín. *Česká žánrová literatura (sci-fi a fantasy)*. *czechlit.cz* [online]. Kudláč, 2018, 7. 12. 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/ceska-zanrova-literatura-sci-fi-a-fantasy/>.

56. LÁNSKÝ, Tomáš. *Každé slovo navíc je hřích, říká překladatelka knih*. *idnes.cz* [online]. Lánský, 2018, 1. 2. 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/vera-klaskova-rozhovor-prekladatelka-knih.A180131_151444_liberec-zpravy_jape.

57. Legie – databáze knih Fantasy a Sci-Fi, *Vilma Kadlečková*. legie.info [online]. [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.legie.info/kniha/14644-vilma-kadleckova-na-pomezi-eternaalu>.
58. Legie – databáze knih Fantasy a Sci-Fi, *Konrad T. Lewandowski*. legie.info [online]. [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.legie.info/autor/73-konrad-t-lewandowski>.
59. lubimyczytac.pl, *Agent JFK 5: Lodowa gra*. [online]. lubimyczytac.pl: © 2021 [cit. 2021-4-1]. Dostupné z: <https://lubimyczytac.pl/ksiazka/100843/agent-jfk-5-lodowa-gra>.
60. martinus.cz, *Město mágů (Kniha první)*. martinus.cz . [online]. martinus.cz: © 2000 – 2021 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.martinus.cz/?ultem=101322>.
61. NOHOVEC, Jan. *Jarosław Grzędowicz je hvězda polské fantastiky*. topzine.cz [online]. Nohovec, 2010, 11. 11. 2010 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/jaroslaw-grzedowicz-je-hvezda-polske-fantastiky>.
62. NOVÁKOVÁ, Julie. *Cesta ze země nikoho současná česká fantastika v překladu*. iliteratura.cz [online]. Nováková, 2016, 23. 11. 2016 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/37387/cesta-ze-zeme-nikoho-soucasna-ceska-fantastika-vprekladu>.
63. NOVÁKOVÁ, Julie. *Dreams From Beyond*. julienovakova.com [online]. Julie Novakova: © 2021 [cit. 2021-3-12]. Dostupné z: <https://www.julienovakova.com/dreams-from-beyond/>.
64. NOVOTNÝ, Robert. *ZTRACENI V PŘEKLADU – Neopravit, či opravit?* [online]. jtpunion.org Novotný, 2015, 18. 6. 2015, [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: [https://www.jtpunion.org/K-profesi/Pro-osvezeni/ZTRACENI-V-PREKLADU/ZTRACENI-V-PREKLADU-Neopravit,-ci-opravit-\(od-Robe](https://www.jtpunion.org/K-profesi/Pro-osvezeni/ZTRACENI-V-PREKLADU/ZTRACENI-V-PREKLADU-Neopravit,-ci-opravit-(od-Robe).

65. PYZA. *Czeski překlad wiedźmina albo Jaskier, to ty?* pierogipruskie.pl [online]. pyza, 2016, 6. 5. 2016. [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://pierogipruskie.pl/2016/04/czeski-przekad-wiedzmina-albo-jaskier/>.
66. REDAKCE. *Překladatel a autor Pavel Weigel*. topzine.cz [online]. Redakce, 2010, 21. 11. 2010 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/prekladatel-a-autor-pavel-weigel-stanislaw-lem-je-pro-mne-modla>.
67. SEMOTAMOVÁ, Tereza. *Tilcer, Roman*. iLiteratura.cz [online]. Semotamová, 2018, 23. 7. 2018, [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/40241/tilcer-roman>.
68. SRP, Honza. *Autor knih o Zaklínači žálí na úspěch hry*. idnes.cz [online] Srp, 2017, 23. 4. 2017 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hry/magazin/sapkowski-zaklinac.A170421_090312_bw-magazin_srp
69. STRUČOVSKÝ, Martin. *INTERVIEW: Rozhovor s Františkou Vrbenskou*. neviditelnypes.lidovky.cz [online]. Stručovský, 2009, 27. 8. 2009 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: https://neviditelnypes.lidovky.cz/scifi/interview-rozhovor-s-frantiskou-vrbenskou.A090311_195046_p_scifi_hpe.
70. ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. *Podřídit se je strašná dřina, říká překladatelka Vlasta Dufková*. jtpunion.org [online]. Šimůnková, 2015, 18. 6. 2015, [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: http://www.jtpunion.org/spip/article-php3-id_article-2123.
71. TELIČKOVÁ, Michaela. *Fantastická jména a jak je přeložit*. kavarna.hostbrno.cz [online]. Teličková, 2019. 03.06.2019 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://kavarna.hostbrno.cz/clanky/fantasticka-jmena-a-jak-je-prelozit/>.

72. TILCER, Roman. *Tváře překladu 10: VERONIKA VOLHEJNOVÁ*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2018, 28. 2. 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-veronika-volhejnova/>.
73. TILCER, Roman. *Tváře překladu 11: MILAN POHL*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 2. 8. 2019 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-milan-pohl/>.
74. TILCER, Roman. *Tváře překladu 14: ROBERT TSCHORN*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 30. 9. 2019 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-robert-tschorn/>.
75. TILCER, Roman. *Tváře překladu 17: STANISLAV KOMÁREK*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 11. 11. 2019, [cit. 2021-03-09]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-stanislav-komarek/>.
76. TILCER, Roman. *Tváře překladu 20: MARTINA KNÁPKOVÁ*. casopisxb1.cz [online]. Tilcer, 2019, 23. 12. 2019 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/tvare-martina-knapkova/>.
77. TROST, Pavel. *K původu slov*. nase-rec.cz [online]. © 2011 [cit. 2021-04-29]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6121>.
78. Učitel. *Původ. Co znamená výraz „honit balt“? Používání slov v moderní řeči*. [online]. nusha19.ru, 18. 1. 2021. [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://nusha19.ru/cs/gonyat-baldu-proishozhdenie-hto-oznachaet-vyrazhenie-gonyat-baldu/>.
79. VANÍČEK, Jakub. *Sapkowski získal cenu European Grand Master*. denikreferendum.cz [online]. Vaníček, 2010, 2. 9. 2010. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/5723-sapkowski-ziskal-cenu-european-grand-master>.

80. VIMR, Ondřej. *Hledání kvality překladu a role překladatele*. vesmir.cz [online]. Vimr, 2019, 9. 12. 2019, [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2019/cislo-12/hledani-kvality-prekladu-role-prekladatele.html>.

81. VONDRÁČKOVÁ, Dagmar. *Františka Vrbenská – o autorce*. efortna.cz [online]. Vondráčková, 2019. 23. 3. 2019 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://efortna.cz/frantiska-vrbenska/>.

82. Znak.com.pl, *znak KSIĘGARNIA – VLADIMIR SLECHTA*. [online]. [cit. 2021-3-12]. Dostupné z: <https://www.znak.com.pl/autor/Vladimir-Slechta>.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

ROZHOVOR SE STANISLAVEM KOMÁRKEM

Rozhovor k diplomové práci vedla autorka diplomové práce formou e-mailové korespondence, která proběhla dne 21. 4. 2021.

1. Máte nějaké osvojené konkrétní postupy při překladu fantasy, které se liší od klasických postupů např. při překladu beletrie? Máte nějaké konkrétní příklady, o kterých víte, že v beletrii byste se s nimi nemusel potýkat? (Vedete si například cíleně slovníček nebo nějakou mapku s již přeloženými názvy a jmény, vztahy mezi postavami atd., abyste se neztratil ve všech těch dějových liniích fiktivního světa, nebo si to většinou pamatujete nebo dohledáváte jiným způsobem? Stalo se někdy, že jste se potýkal s názvem nebo vlastním jménem, u kterého jste si lámal hlavu, jak se skloňuje? Jakýkoli jiný problém, který vyvstal z důvodu překladu fantasy a následný postup řešení?)

Fantasy je subžánr beletrie, takže se od jiných typů populární literatury v podstatě neliší narativně, ale hlavně tematicky. Autor musí vytvořit pravidla a reálie nějakého imaginárního světa, ve fantasy samozřejmě inspirovaného mýty, legendami, pohádkami, magií atd. A překladatel je vlastně ve svém jazyce prvním čtenářem a musí si ten svět osvojit, aby se v něm dokázal orientovat, jeho reálie znát a příběh, který se tam odehrává, vyprávět dál. A když se do toho člověk zabere a vžije, nepotřebuje (tedy aspoň v mém případě) žádný slovníček nebo jmenný seznam, všechno nosí v hlavě. Je fakt, že z ní občas něco vypadne (obzvláště když je to dlouhá románová série jako *Zaklínač*), ale to se dá vždycky zpětně dohledat v už přeloženém textu a připomenout si to. A mapka? Tak tu jsem nakreslil ještě k povídkám, ale ne jako mnemotechnickou pomůcku, prostě jsme si s Jirkou Pilchem řekli, že mapka bývá takový tradiční doplněk fantasy knížek. Ale už v té době jsem ji konzultoval s Andrzejem a upravoval podle jeho připomínek, proto si ve vsí skromnosti myslím, že je dodnes nejpřesnější ze všech porůznu publikovaných mapek zaklínačského světa.

Co se týče další otázky, těch problémů, nad kterými jsem si lámal hlavu, bylo hodně a při každé další knížce zaručeně ještě bude hodně nových. Přitom si teď

na žádný nevzpomenu, jakmile člověk problém vyřeší, obvykle ho hned pustí z hlavy.

2. Máte nějaký specifický překladatelský rys, o kterém víte, že je to ve Vašem překladu typické? (např. slovní obraty; nezvyklý ekvivalent, kterým jste se rozhodl překládat dané slovo; skladbu věty atd.)

Asi to, co mi často připomínají, a to používání přechodníků. Ale o tom jsem už taky někde říkal, že to je stylistický prostředek možná trochu zastaralý, ale je škoda se ho vzdávat, do našeho jazyka patří, a navíc do historizujícího textu docela pasuje. Ale rozhodně je nepoužívám za všech okolností, mimo fantasy se v mých překladech přechodníky nevyskytují, nebo jenom ojedinele.

3. Pročítáte si někdy fantasy fóra, diskuze mezi fanoušky nebo názory na *Zaklínače*? Berete to jako nějaký způsob zpětné vazby Vašeho překladu?

Ne. Kdysi jsem to zkusil, ale je to ztráta času.

4. Četl jste někdy na internetu (nebo jinde) amatérské pokusy překladu *Zaklínače* od fanoušků či jiných nadšenců? Pokud ano, stalo se někdy, že Vás některé z jejich překladatelských řešení mile/nemile překvapilo?

Ani nevím, že něco takového existuje.

5. Zažil jste pocit, že Vám chybí např. filologické vzdělání nebo nějaký jiný obor zaměřený více na jazyk? Zažíváte někdy situace, o kterých si myslíte, že kdybyste vystudoval obor více související s překladatelskou praxí, že byste některá z řešení našel snáz nebo by Vám takové vzdělání přineslo nějaké výhody?

Kdybych vystudoval podobný obor, asi bych některá řešení, na která se ptáte, nemusel vůbec hledat, poněvadž by mě je třeba naučili ve škole. Patrně by to byla jistá výhoda, jenže takhle jsem si musel ledacos najít sám a sám se naučit. A to taky není k zahazení.

6. Přemýšlel jste někdy, že byste si dodělal titul z filologie, či podobného oboru související se studiem jazyka?

V době, kdy jsem začal překládat, jsem měl práci ve své profesi, rodinu a malé děti, takže jsem na studium neměl pomyslení. A posléze jsem dosáhl věku, kdy to už pro mě nemá význam. Po pravdě řečeno, nikdo z nakladatelů, kteří mi zadávají práci, se mě na titul nikdy neptal.

7. Když se díváte zpětně na svoje překlady, myslíte, že dnes byste je přeložil mnohem lépe a je něco, co určitě víte, že byste přeložil jinak?

Ted' mě nenapadá, co konkrétně jinak, ale hlavně ty starší překlady bych dnes přeložil mnohem, mnohem lépe.

8. Jak vnímáte svůj posun v překladu od amatérských začátků až k současné profesionální překladatelské praxi? Je něco konkrétního, co víte, že se u Vás změnilo/zlepšilo/zhoršilo v rámci kvality překladu?

Ty začátky byly opravdu hodně amatérské, uvědomuji si to a kaju se. Myslím tím zejména první vydání pentalogie (ty bílé paperbacky). Taky jsem je v té době ještě ťukal na mechanickém psacím stroji, po ruce korekční bělobu, a protože pak neprošly ani pořádnou (čili vůbec žádnou) redakcí, zůstalo tam hrozně moc překlepů i gramatických chyb. V dalších reprintech jsme se je pokoušeli co nejvíc vychytat a snad se nám to vcelku povedlo, i když se určitě někde najde nějaký přehlédnutý překlep nebo polonismus. Myslím, že v současnosti je to lepší, zlepšil jsem se já, zlepšila se spolupráce mezi překladatelem a redaktorem.

9. Co je pro Vás tím hlavním při překládání? Co Vás naplňuje, a co Vám dává smysl, tuto práci vykonávat? A co je pro Vás následně největší odměnou?

Je to koníček, honorář je jenom taková prémie navíc. Někdo sbírá známky, někdo zahrádkaří, někdo maluje, já překládám. Rád čtu a jak jsem se už zmínil výše, při překladu si připadám jako první čtenář nějaké knížky nebo povídky, která u nás ještě nevyšla a kterou u nás nečetl nikdo nebo nanejvýš pár lidí v originálu.

10. Která z knih se Vám překládala nejlépe a na který překlad jste nejvíce pyšný?

Já nevím. Přeložil jsem už více než dvacet knížek, spoustu článků, esejí, nějaké katalogy. Něco mě vyloženě baví překládat, něco je jenom úkol. Ale pokud bych

měl být pyšný na nějaký překlad, tak ne na takový, který se překládal nejlépe, ale právě na takový, který byl těžký.

Příloha č. 2

Romány

Bouřková sezóna (orig. *Sezon burz*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (2015)
- **vydání předlohy překladu:** 2013
- **edice:** Fantasy
- **série:** Zaklínač

SAPKOWSKI, Andrzej. *Bouřková sezóna*. Ostrava: Leonardo, 2015. ISBN 978-80-7477-058-6.

Boží bojovníci (orig. *Boży bojownicy*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (2005)
- **vydání předlohy překladu:** 2004
- **edice:** Fantasy
- 2. díl Husitské trilogie

SAPKOWSKI, Andrzej. *Boží bojovníci*. Ostrava: Leonardo, 2005. ISBN 80-85951-43-6.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 2. vydání (2010)
- **vydání předlohy překladu:** 2004
- **edice:** Fantasy
- 2. díl trilogie

SAPKOWSKI, Andrzej. *Boží bojovníci*. Ostrava: Leonardo, 2010. ISBN 978-80-85951-60-8.

Čas opovržení (orig. *Czas pogardy*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (1996)
- **vydání předlohy překladu:** 1995
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 2. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Čas opovržení*. Ostrava: Leonardo, 1996. ISBN 80-85951-01-0.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 2. vydání (1998)
- **vydání předlohy překladu:** 1995
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 2. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Čas opovržení*. Ostrava: Leonardo, 1996. ISBN 80-85951-08-8.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 3. vydání (2000)
- **vydání předlohy překladu:** 1995
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 2. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Čas opovržení*. Ostrava: Leonardo, 2000. ISBN 80-85951-18-5.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 5. vydání (2007)
- **vydání předlohy překladu:** 1995
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 2. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Čas opovržení*. Ostrava: Leonardo, 2007. ISBN 978-80-85951-48-6.

Erínye (orig. *Erínye*)

- **autor:** Marek Krajewski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **Vydání:** 1. vydání (2019)
- **Vydání předlohy překladu:** 2011

KRAJEWSKI, Marek. *Erínye*. Praha: Argo, 2019. ISBN: 978-80-257-2837-6.

Charónova čísla (orig. *Liczby Charona*)

- **autor:** Marek Krajewski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **Vydání:** 1. vydání (2020)
- **Vydání předlohy překladu:** 2011

KRAJEWSKI, Marek. *Charónova čísla*. Praha: Argo, 2020. ISBN: 978-80-257-3070-6.

Kapry bijem (orig. *Karpie bijem*)

- **autor:** Andrzej Pilipiuk
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **Vydání:** 1. vydání (2020)
- **Vydání předlohy překladu:** 2019

PILIPIUK, Andrzej. *Kapry bijem*. Praha: Laser, 2020. ISBN 978-80-242-6606-0.

Krev Elfů (orig. *Krew elfów*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (1995)
- **vydání předlohy překladu:** 1994
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 1. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Krev Elfů*. Ostrava: Leonardo, 1995. ISBN 80-85951-00-2.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 2. vydání (1998)
- **vydání předlohy překladu:** 1994
- **edice:** Leonardo Fantasy

- 1. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Krev Elfů*. Ostrava: Leonardo, 1998. ISBN 80-85951-05-3.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 3. vydání (1999)
- **vydání předlohy překladu:** 1994
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 1. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Krev Elfů*. Ostrava: Leonardo, 1999. ISBN 80-85951-16-9.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 5. vydání (2004)
- **vydání předlohy překladu:** 1994
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 1. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI Andrzej. *Krev Elfů*. Ostrava: Leonardo, 2004. ISBN 80-85951-38-X.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 6. vydání (2006)
- **vydání předlohy překladu:** 1994
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 1. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Krev Elfů*. Ostrava: Leonardo, 2006. ISBN 80-85951-45-2.

Křest ohněm (orig. *Chrzest ognia*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (1997)
- **vydání předlohy překladu:** 1996
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 3. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Křest ohněm*. Ostrava: Leonardo, 1997. ISBN 80-85951-03-7.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (1999)
- **vydání předlohy překladu:** 1996
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 3. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Křest ohněm*. Ostrava: Leonardo, 1999. ISBN 80-85951-11-8.

Lux Perpetua (orig. *Lux Perpetua*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (2008)
- **vydání předlohy překladu:** 2008
- **edice:** Fantasy
- 3. díl Husitské trilogie

SAPKOWSKI, Andrzej. *Lux Perpetua*. Ostrava: Leonardo, 2008. ISBN 978-80-85951-49-3.

Meč osudu (orig. *Miecz przeznaczenia*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek, Jiří Pilch
- **vydání:** 1. vydání v Leonardu (2000)
- **vydání předlohy překladu:** 1992
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 2. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Meč osudu*. Ostrava: Leonardo, 2000. ISBN 80-85951-23-1.

Narrenturm (orig. *Narrenturum*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **Vydání:** 1. vydání (2005)
- **vydání předlohy překladu:** 2002
- **edice:** Fantasy
- 1. díl Husitské trilogie

SAPKOWSKI, Andrzej. *Narrenturm*. Ostrava: Leonardo, 2005. ISBN 80-85951-41.

Paní jezera (orig. *Pani Jeziora*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (2000)
- **vydání předlohy překladu:** 1999
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 5. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Paní jezera*. Ostrava: Leonardo, 2000. ISBN 80-85951-19-3.

Poslední přání (orig. *Ostatnie Życzenie*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek, Jiří Pilch
- **vydání:** 1. vydání (1999)
- **vydání předlohy překladu:** 1993
- **edice:** Fantasy (8.)
- Zaklínač 1.

SAPKOWSKI, Andrzej. *Poslední přání*. Ostrava: Leonardo, 1999. ISBN 80-85951-14-2.

Rozsévač větru (orig. *Siawca wiatru*)

- **autor:** Maja Lidia Kossakowská
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (2008)
- **vydání předlohy překladu:** 2004
- **edice:** Trifid (263.)

KOSSAKOWSKÁ, Maja Lidia. *Rozsévač větru*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-079-9.

Řád Kraje Světa (orig. *Zákon Krańca Świata*)

- **autor:** Maja Lidia Kossakowská
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek, Pavel Weigel
- **vydání:** 1. vydání (2012)
- **vydání předlohy překladu:** 2005
- **edice:** Trifid (473.)

KOSSAKOWSKÁ, Maja Lidia. *Řád Kraje Světa*. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-626-5.

Věž vlašťovky (orig. *Wieża jaskółki*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (1998)
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 4. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Věž vlašťovky*. Ostrava: Leonardo, 1998. ISBN 80-85951-07-X.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 2. vydání (1998)
- **edice:** Leonardo Fantasy
- 4. část ságy o Zaklínači

SAPKOWSKI, Andrzej. *Věž vlašťovky*. Ostrava: Leonardo, 1998. ISBN 80-85951-24-X.

Povídky

Conan Destilátor (orig. *Konan destylator*)

- **autor:** Andrzej Pilipiuk
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (2018)
- **vydání předlohy překladu:** 2016
- Kroniky Jakuba Vandrovce

PILIPIUK, Andrzej. *Conan Destilátor*. Praha: Sdružení Jakuba Vandrovce, 2018. ISBN 978-80-907151-0-3.

Magické střípky (orig. *Coś się kończy, coś się zaczyna*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Jiří Pilch, Rostislav Gašper, Stanislav Komárek
- **edice:** Fantasy

SAPKOWSKI, Andrzej. *Magické střípky*. Praha: Winston Smith, 1993. ISBN 80-85643-22-7.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Jiří Pilch, Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání rozšířeno a upraveno (1999)
- **edice:** Leonardo Fantasy

SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač*. Ostrava: Leonardo, 1999. ISBN 80-85951-14-2.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek a Jiří Pilch
- **vydání:** 1. vydání (2002)

SAPKOWSKI, Andrzej. *Magické střípky*. Ostrava: Leonardo, 2002. ISBN 80-85951-28-2.

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek, Jiří Pilch
- **vydání:** 2. vydání (2009)

SAPKOWSKI, Andrzej. *Magické střípky*. Ostrava: Leonardo, 2009. ISBN 978-80-85951-56-1.

Nejlepší povídky sci-fi 1987

- **autor:** Donald A. Wollheim
- **povídky od autorů:**

Roger Zelazny - Permafrost (orig. *Permafrost*)

Doris Egan - Jezdec časem (orig. *Timerrider*)

Pat Canigan - Hezounkova transformace (orig. *Pretty Boy Crossover*)

Lucius Shepard - Dovolená na zotavenou (orig. *R & R*)

Suzette Haden Elgin - Hle, jak může i dub rozkvést (orig. *Lo, How an Oak E'Er Blooming*)

Jerry Meredith, D. E. Smirl - Snění v láhvi (orig. *Dream in Bottle*)

Tanith Lee - Ve zlato (*Into Gold*)

Howard Waldrop - Dnes v noci lvi spí (orig. *The Lions Are Asleep This Night*)

Robert Silverberg - Proti Babylonu (orig. *Against Babylon*)

Damon Knight - Cizinci na Paradise (orig. *Strangers on Paradise*)

- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **rok vydání:** 1998
- **edice:** Laser

WOLLHEIM, Donald A. *Nejlepší povídky sci-fi 1987*. Plzeň: Laser, 1998. ISBN 80-7193-037-7.

Tandaradei (orig. *Tandaradei*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Rostislav Gašper, Dittmar Chmelař, Stanislav Komárek, Jiří Pilch
- **povídky:**

Konec světa (orig. *Kraniec świata*)

Muzikanti (orig. *Muzykanci*)

Tandaradei! (orig. *Tandaradei!*)

V kráteru po bombě (orig. *W leju po bombie*)

Poslední přání (orig. *Ostatnie życzenie*)

- **vydání:** 1. vydání (1994)
- **vydání předlohy překladu:** 1994

SAPKOWSKI, Andrzej. *Tandaradei*. Ostrava: Leonardom 1994. konspekt 821-31/-34.

Zaklínač - Stříbrný meč (orig. *Wiedźmin*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Jiří Pilch, Dittmar Chmelař, Roman Sochor, Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (1992)
- **vydání předlohy překladu:** 1992

SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač - Stříbrný meč*. Praha: Winston Smith, 1992. ISBN 80-900912-5-3.

Zaklínač - Věčný oheň (orig. *Wieczny ogień*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Jiří Pilch, Stanislav Komárek, Rostislav Gašper
- **vydání:** 1. vydání (1993)
- **vydání předlohy překladu:** 1993
- **edice:** fantasy (5.)
- Zaklínač: povídky

SAPKOWSKI, Andrzej. *Zaklínač - Věčný oheň*. Praha: Winston Smith, 1993. ISBN 80-85643-22-7.

Zmije (orig. *Żmija*)

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání (2011)
- **vydání předlohy překladu:** 2009

- **edice:** fantasy (27.)

SAPKOWSKI, Andrzej. *Zmije*. Ostrava: Leonardo 2011. ISBN 978-80-85951-67-7.

Maladie

- **autor:** Andrzej Sapkowski
- **z polského originálu přeložil:** Jiří Pilch, Rostislav S. Gašper, Dittmar Chmelař, Stanislav Komárek, Akeš Koval, Roman Kupka, Robert Pilch
- **rok vydání:** 1996
- **edice:** Leonardo

SAPKOWSKI, Andrzej. *Maladie*. Ostrava: Leonardo, 1996. ISBN 80-85951-02-9.

Ostatní

Léčivé rostliny (orig. *Rośliny wzmacniające naszą odporność i aktywność*)

- **autor:** Teresa Lewkowicz-Mosiej
- **z polského originálu přeložil:** Stanislav Komárek
- **vydání:** 1. vydání
- **vydání předlohy překladu:** 2003
- **edice:** Knihy zdraví

LEWKOWICZ-MOSIEJ, Teresa. *Léčivé rostliny*. Frýdek-Místek: Alpress, 2005. ISBN 80-7362-048-0.

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Tamara Čedroňová

Fakulta: Filozofická

Pracoviště: Katedra slavistiky – sekce polonistiky

Název diplomové práce: Překladová tvorba Stanislava Komárka – analýza a charakteristika

Anglický název diplomové práce: Translation work by Stanislav Komárek - analysis and characteristics

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Jeništa, PhD.

Rok dokončení: 2021

Počet znaků (včetně mezer): 141 817

Počet znaků (bez mezer): 123 118

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 28

Počet internetových zdrojů: 53

Abstrakt: Tato diplomová práce se zabývá překladovou tvorbou Stanislava Komárka, který je českým překladatelem série knih *Zaklínač* od Andrzeje Sapkowského. Práce představuje rozdíly mezi překládáním fantasy literatury a klasické beletrie. Dále je zaměřena na rozdíl mezi fenoménem amatérského překladu a oficiálním překladem zadaným autorizovaným distributorem. Práce obsahuje analýzu vybraných překladatelských řešení Stanislava Komárka a představuje podrobný seznam titulů z jeho překladatelské tvorby. Práce je obohacena o osobní rozhovor s tímto překladatelem a snaží ukázat problematiku překladu a přiblížit náročnost práce, kterou překladatelé vykonávají.

Klíčová slova: Zaklínač, Andrzej Sapkowski, Stanislav Komárek, fantasy literatura, translologie, polsko-český překlad, fan translation